

II

(Közlemények)

AZ EURÓPAI UNIÓ INTÉZMÉNYEITŐL, SZERVEITŐL, HIVATALAITÓL ÉS
ÜGYNÖKSÉGEITŐL SZÁRMAZÓ KÖZLEMÉNYEK

EURÓPAI BIZOTTSÁG

A BIZOTTSÁG TÁJÉKOZTATÁSA

az online úton értékesített termékek piacának felügyeletéről

(EGT-vonatkozású szöveg)

(2017/C 250/01)

Tartalom

BEVEZETÉS	2
A. RÉSZ: AZ ONLINE ÚTON ÉRTÉKESÍTETT TERMÉKEKRE ALKALMAZANDÓ JOGI KERET	3
1. A „FORGALOMBA HOZATAL” FOGALMA AZ ONLINE ÉRTÉKESÍTÉS ÖSSZEFÜGGÉSÉBEN	4
1.1. A „forgalomba hozatal” fogalma általában	4
1.2. A „forgalomba hozatal” fogalma az elektronikus kereskedelemben	5
2. A PIACFELÜGYELETI HATÓSÁGOK FELADATAI ÉS FELELŐSSÉGE	6
3. A GAZDASÁGI SZEREPLŐK FELADATAI ÉS FELELŐSSÉGE	6
3.1. Gyártók, meghatalmazott képviselők, importőrök és forgalmazók	6
3.2. Teljesítési szolgáltatók	6
3.2.1. A teljesítési szolgáltatók szerepe az online ellátási láncban	6
3.2.2. A teljesítési szolgáltatók felelőssége az online ellátási láncban	7
3.3. Más lényeges szereplők	9
3.3.1. A nyilatkozattevő az Uniós Vámkódex értelmében	9
3.3.2. Online közvetítő szolgáltatók	9
3.3.3. Postai szolgáltatók	11
B. RÉSZ: AZ ONLINE ÚTON ÉRTÉKESÍTETT TERMÉKEKKEL KAPCSOLATOS PIACFELÜGYELET GYAKORLATI VONATKOZÁSAI	11
1. A PIACFELÜGYELET ÁLTALÁNOS ELVEI	11
2. AZ ONLINE PIAC FELÜGYELETÉNEK STRATÉGIÁJA ÉS TERVEZÉSE	12
3. AZ ONLINE PIAC FELÜGYELETÉNEK MEGSZERVEZÉSE	12
4. AZ ONLINE VIZSGÁLATOK JELLEGZETESSÉGEI ÉS SAJÁTOS SZÜKSÉGLETEI	13
5. KIIGAZÍTÓ INTÉZKEDÉSEK AZ ONLINE ÚTON ÉRTÉKESÍTETT TERMÉKEKKEL SZEMBEN	14
5.1. A gazdasági szereplő helyétől függő kiigazító intézkedések	14
5.1.1. Ha a gazdasági szereplő a hatóság illetékességi területén van	14
5.1.2. Ha a gazdasági szereplő az EU-ban, de a hatóság illetékességi területén kívül van	14
5.1.3. Ha a gazdasági szereplő az EU-n kívül van	15
5.2. Sajátos kiigazító intézkedések az online úton értékesített termékekkel kapcsolatban	15

C. RÉSZ: A FOGYASZTÓK ÉS A VÁLLALKOZÁSOK TUDATOSSÁGÁNAK NÖVELÉSE AZ ONLINE ÚTON ÉRTÉKESÍTETT TERMÉKEK BIZTONSÁGÁVAL ÉS AZ ELŐÍRÁSOKNAK VALÓ MEGFELELÉSÉVEL KAPCSOLATBAN	16
1. A FOGYASZTÓK TUDATOSSÁGÁNAK NÖVELÉSE	16
1.1. Mit érdemes tudniuk a fogyasztóknak?	17
1.2. Hogyan tájékoztassák a tagállami hatóságok a fogyasztókat azokról a termékbiztonsági kérdésekről, amelyeket online vásárlásaik során célszerű figyelembe venniük?	17
1.2.1. A hatóságok internetes oldalai	17
1.2.2. A média felhasználása és tudatosságnövelő kampányok	18
1.2.3. Fogyasztói panaszrendszerek	18
2. A VÁLLALKOZÁSOK TUDATOSSÁGÁNAK NÖVELÉSE	18

BEVEZETÉS

Az internet hatására megváltozott az a mód, ahogyan a fogyasztók vásárolnak, és ahogyan a vállalkozások hirdetik és értékesítik termékeiket és szolgáltatásaikat. Az elektronikus kereskedelemben a fogyasztók és a vállalkozások másként lépnek egymással kölcsönhatásba, és az elektronikus kereskedelemnek köszönhetően – az alacsonyabb online árak és a nagyobb választék miatt – nő a fogyasztói jólét. ⁽¹⁾ Az elektronikus kereskedelem gyorsan növekszik, és jelentős mértékben hozzájárulhat az Európai Unió (EU) növekedési célkitűzéseinek teljesítéséhez. ⁽²⁾

Az elektronikus kereskedelem fejlődése azonban problémákat is felvet a fogyasztók és a végfelhasználók egészségének és biztonságának védelme területén, részben a nem élelmiszer jellegű veszélyes termékek, részben pedig a termékekre vonatkozó uniós harmonizációs jogszabályok követelményeit nem teljesítő termékek (a továbbiakban: nem megfelelő termékek) miatt. ⁽³⁾ Ebben a tekintetben a tagállami piacfelügyeleti hatóságoknak – a hagyományos (offline) kereskedelemhez viszonyítva – számos nehézséggel kell szembenéznük, köztük a következőkkel:

- i. nehéz meghatározni az interneten eladásra kínált termékek eredetét és a velük kapcsolatban felelősséget viselő gazdasági szereplők kilétét;
- ii. nagyobb azon, az EU területén kívüli gazdasági szereplők száma, amelyek az interneten termékeket kínálnak eladásra – ezért, mivel olyan eladásokról is szó van, amelyek közvetlenül európai uniós fogyasztókat és más végfelhasználókat céloznak meg, nehezebb a termékekre vonatkozó szabályok betartatása;
- iii. mivel a termékekhez nem lehet fizikailag hozzáférni, nehezebb a kockázatértékelések és a biztonsági termékvizsgálatok lefolytatása;
- iv. mivel egyes tagállamok irányadó jogszabályai nem teszik lehetővé az online, illetve az anonim termékvásárlást (például a próbavásárlást), nehezebb a termékvizsgálatok céljából mintát venni a termékek közül;
- v. az online környezet miatt nehézségek merülnek fel az általános termékbiztonságról szóló 2001/95/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (a továbbiakban: általános termékbiztonsági irányelv), ⁽⁴⁾ valamint a termékek forgalmazása tekintetében az akkreditálás és piacfelügyelet előírásainak megállapításáról szóló 765/2008/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet ⁽⁵⁾ alkalmazásával kapcsolatban;
- vi. a fogyasztók és a vállalkozások körében nincs meg a kellő tudatosság a biztonságos és az előírásoknak megfelelő termékek online adásvételével kapcsolatban.

E tájékoztatás útján a Bizottság segítséget kíván nyújtani a tagállami hatóságoknak a nem élelmiszer jellegű termékek biztonságával és az előírásoknak való megfelelésével kapcsolatos európai uniós jogszabályok betartatásához. Ez a dokumentum csak a fizikai árucikkkel foglalkozik, a termékbe nem beágyazott szoftverekkel és alkalmazásokkal nem. A szöveg az általános termékbiztonsági irányelv és a 765/2008/EK rendelet alkalmazását tárgyalja, tekintettel arra, hogy ez a két fő jogalkotási aktus irányadó az online úton értékesített termékek piacának felügyeletére, valamint a termékek biztonságára és az előírásoknak való megfelelésére. Ez a tájékoztatás emellett helyes gyakorlati megoldásokat is bemutat az online úton értékesített termékek piacának felügyelete, valamint a vállalkozásokkal és a fogyasztókkal folytatott kommunikáció területén.

⁽¹⁾ Egy, a Civic Consulting által 2011-ben készített, a kiskereskedelmi áruértékesítés keretében az elektronikus kereskedelemben és az interneten alkalmazott marketing- és értékesítési technikákat a fogyasztók szemszögéből vizsgáló piacelemző tanulmány becslése szerint az egységes európai uniós elektronikus kereskedelmi piac az elektronikus kereskedelem 15 %-os részesedése mellett évi 204,5 milliárd EUR nagyságú fogyasztóijólét-növekedést generálna (az alacsonyabb online áraknak és a nagyobb fogyasztói választéknak köszönhetően).

⁽²⁾ 2015-ös adatok szerint egy év alatt a magáncélból internetezők 65 %-a vásárolt árut vagy szolgáltatást az interneten. Forrás: Eurostat.

⁽³⁾ Lásd a Bizottság „Útmutató a termékekre vonatkozó uniós szabályozásról 2016” című közleményét: HL C 272., 2016.7.26.

⁽⁴⁾ Az Európai Parlament és a Tanács 2001/95/EK irányelve (2001. december 3.) az általános termékbiztonságról (HL L 11., 2002.1.15., 4. o.).

⁽⁵⁾ Az Európai Parlament és a Tanács 765/2008/EK rendelete (2008. július 9.) a termékek forgalmazása tekintetében az akkreditálás és piacfelügyelet előírásainak megállapításáról és a 339/93/EGK rendelet hatályon kívül helyezéséről (HL L 218., 2008.8.13., 30. o.).

Az online úton értékesített termékekre vonatkozó európai uniós szabályok betartásának javítása elősegíti annak biztosítását, hogy a nem élelmiszer jellegű termékek biztonságosak legyenek és megfeleljenek az előírásoknak, továbbá hozzájárul az európai uniós fogyasztók és más végfelhasználók egészségének és biztonságának védelméhez. A termékek biztonságának és az előírásoknak való megfelelésének javítása növeli az online piacokba vetett bizalmat, és ezáltal elősegíti az elektronikus kereskedelem fejlődését. A jogszabályok nagyobb fokú betartása segít egyenlő versenyfeltételeket teremteni a hagyományos és az online ellátási láncban működő, illetve az EU-n belüli és az EU-n kívüli gazdasági szereplők számára. Mindezekon keresztül ez a tájékoztatás elősegíti a Bizottság egyik kiemelt céljának teljesítését, a digitális egységes piac továbbfejlesztését.

E tájékoztatás címzettjei a tagállamok, valamint – az Európai Gazdasági Térségről (EGT) szóló megállapodás⁽⁶⁾ aláíró feleként – Izland, Liechtenstein és Norvégia. Ahol a szöveg az EU-t, az Uniót vagy az egységes piacot említi, ott tehát az EGT-t, illetve az EGT piacát is érteni kell.

E tájékoztatás célja a termékekre vonatkozó európai uniós jogszabályok jobb megértésének, valamint egységesebb és következetesebb alkalmazásának elősegítése az online úton értékesített termékek vonatkozásában. Tartalma figyelembe veszi a tagállami hatóságokkal és az érdekeltekkel 2013-tól 2016-ig lefolytatott egyeztetéseket.

A dokumentum csupán iránymutatásként szolgál, jogi hatállyal kizárólag az uniós jogi aktusok szövege rendelkezik. Célja az, hogy a kollektív tapasztalat és helyes gyakorlati megoldások alapján tanácsadással szolgáljon. A dokumentumban foglalt információk általános jellegűek, és nem konkrét természetes vagy jogi személyeknek szólnak.

Az EU jogának hiteles értelmezése az Európai Unió Bírósága kizárólagos hatáskörébe tartozik. Az e dokumentumban leírt vélemények nem előlegezik meg az Európai Bizottságnak a Bíróság előtt esetleg képviselendő álláspontját. Sem az Európai Bizottság, sem pedig más, a nevében eljáró személy nem visel felelősséget az alábbi információk esetleges felhasználásával kapcsolatban.

Mivel ez a tájékoztatás az írásakor aktuálisnak tekintett szakmai álláspontot tükrözi, előfordulhat, hogy a benne foglalt iránymutatás később módosításra szorul.

A. RÉSZ: AZ ONLINE ÚTON ÉRTÉKESÍTETT TERMÉKEKRE ALKALMAZANDÓ JOGI KERET

Az A. rész az általános termékbiztonsági irányelvnek és a 765/2008/EK rendeletnek az online úton értékesített termékekre⁽⁷⁾ való alkalmazásával kapcsolatban tartalmaz iránymutatást.

Az általános termékbiztonsági irányelv célja annak garantálása, hogy az Unió piacán forgalomba hozott termékek biztonságosak legyenek. Az irányelv követelményeket állapít meg a nem élelmiszer jellegű fogyasztási cikkek egészségügyi és biztonsági vonatkozásaival kapcsolatos piacfelügyelet megszervezésére és elvégzésére vonatkozóan. Az érintett termékkörbe beletartoznak a szolgáltatásnyújtás keretében a fogyasztók részére az általuk való felhasználásra elérhetővé tett termékek is. Az irányelv hatálya minden nem élelmiszer jellegű fogyasztási cikkre kiterjed annyiban, amennyiben az érintett termék biztonságát azonos céllal európai uniós jogszabályok különös rendelkezései nem szabályozzák.⁽⁸⁾ Végeredményben tehát az irányelv mintegy védőhálóként szolgál azokban az esetekben, amikor az adott termékre a termékekre vonatkozó európai uniós jogszabályok nem tartalmaznak különös rendelkezéseket.

A 765/2008/EK rendelet – annak érdekében, hogy magas szintű védelmet biztosítson általában az emberek egészsége és biztonsága, a munkahelyi felhasználók egészsége és biztonsága, a környezet stb. számára – követelményeket állapít meg a termékekre vonatkozó uniós harmonizációs jogszabályok⁽⁹⁾ hatálya alá tartozó összes fogyasztási cikkel és más

⁽⁶⁾ HL L 1., 1994.1.3., 3. o.

⁽⁷⁾ Az általános termékbiztonsági irányelv 2. cikkének a) pontja szerint „termék” minden olyan termék – ideértve a szolgáltatással összefüggésben nyújtott terméket is –, amelyet fogyasztóknak szántak, vagy nem a fogyasztóknak szántak, de amelyet a fogyasztók észszerűen előre látható feltételek mellett valószínűsíthetően használnak, és üzleti tevékenység folyamán ellenszolgáltatás fejében vagy anélkül, új, használt vagy újrafeldolgozott állapotban szállítottak vagy bocsátottak rendelkezésre. A 765/2008/EK rendelet 15. cikkének (4) bekezdése szerint a „termék” olyan feldolgozott anyagot, készítményt vagy terméket jelent, amely nem tartozik az alábbi kategóriák egyikébe sem: élelmiszer, takarmány, élő növény vagy állat, emberi eredetű termék vagy a közvetlenül a növények vagy állatok reprodukciójához kapcsolódó növényi vagy állati eredetű termék.

⁽⁸⁾ Az általános termékbiztonsági irányelv 1. cikkének (2) bekezdése.

⁽⁹⁾ A termékekre vonatkozó uniós harmonizációs jogszabályok nem kimerítő jegyzéke a Bizottság „Útmutató a termékekre vonatkozó uniós szabályozásról 2016” című közleményének (C(2016) 1958 final, 2016. április 5.) I. mellékletében tekinthető meg a következő internetcímen: http://ec.europa.eu/growth/tools-databases/newsroom/cf/itemdetail.cfm?item_id=7326&lang=hu&title=%E2%80%98Blue-Guide%E2%80%99-on-the-implementation-of-EU-product-rules

termékkel kapcsolatos piacfelügyelet megszervezésére és elvégzésére vonatkozóan. A 765/2008/EK rendelet minden termékre alkalmazandó abban az esetben, ha más uniós harmonizációs jogszabály nem tartalmaz a benne meghatározottakkal megegyező célkitűzésű, jellegű vagy hatályú egyedi rendelkezéseket.⁽¹⁰⁾ Emellett – az energiafogyasztás csökkentését és a fogyasztók tájékoztatását biztosítani hivatott, az energiacímkezés és a környezettudatos tervezés területén elfogadott európai uniós rendeletek⁽¹¹⁾ kiegészítéseképpen – ágazatspecifikus jogszabályok is foglalkoznak az energiával kapcsolatos termékek online értékesítésével.⁽¹²⁾

Annak eldöntéséhez, hogy alkalmazandó-e az általános termékbiztonsági irányelv vagy a 765/2008/EK rendelet, először azt kell megvizsgálni, hogy a termék rendelkezésre bocsátása kereskedelmi tevékenység keretében történik-e. Egy termék rendelkezésre bocsátása akkor történik kereskedelmi tevékenység keretében folytatott internetes értékesítés útján, ha a terméket online gazdasági szereplő⁽¹³⁾ kínálja megvételre az EU-ban lévő fogyasztóknak vagy más végfelhasználóknak. A termékeket rendszerint ellenérték fejében kínálják online úton megvételre. Mindazonáltal bizonyos feltételek fennállása esetén a termékek ingyenes rendelkezésre bocsátása is minősülhet kereskedelmi tevékenységnek.⁽¹⁴⁾ A fogyasztók által egymás között közvetlenül bonyolított adásvételek általában nem tekintendők kereskedelmi tevékenységnek,⁽¹⁵⁾ ezért ezekre nem terjed ki sem az általános termékbiztonsági irányelv, sem a 765/2008/EK rendelet hatálya.

Az online értékesítés szempontjából az EU jogi keretének következő három aspektusa tekinthető a legfontosabbnak:

- a „forgalomba hozatal” fogalma,
- a piacfelügyeleti hatóságok feladatai, valamint
- az érintett gazdasági szereplők feladatai.

A következő fejezetek áttekintik e három kérdés értelmezését az online értékesítéssel összefüggésben.

1. A „forgalomba hozatal” fogalma az online értékesítés összefüggésében

1.1. A „forgalomba hozatal” fogalma általában

Az általános termékbiztonsági irányelv, a 765/2008/EK rendelet és az uniós harmonizációs jogszabályok a saját hatályukon belül az eladás módjától függetlenül – tehát táv- és online értékesítés esetén is – alkalmazandók az Unió piacán forgalomba hozott termékekre.⁽¹⁶⁾ Ebből következően a termékeknek a forgalomba hozatalkor az eladás módjától függetlenül biztonságosaknak kell lenniük, és teljesíteniük kell az irányadó jogszabályokban foglalt követelményeket.

A 765/2008/EK rendelet értelmében a „forgalomba hozatal” „a terméknek [az uniós] piacon első alkalommal történő forgalmazása”, míg a „forgalmazás” „[az uniós] piacon valamely termék gazdasági tevékenység keretében történő rendelkezésre bocsátása értékesítés, fogyasztás vagy használat céljára, akár ingyenesen, akár ellenérték fejében”.⁽¹⁷⁾ Ahogyan azt a termékekre vonatkozó uniós szabályozásról szóló útmutató⁽¹⁸⁾ (a továbbiakban: „kék útmutató”) részletesen elmagyarázza, ezeknek a fogalmaknak jogi következménye van annak meghatározásakor, hogy melyik gazdasági szereplő viseli a felelősséget,⁽¹⁹⁾ és ennek a gazdasági szereplőnek a termékekre vonatkozó uniós harmonizációs jogszabályok értelmében milyen kötelezettségei vannak.

Az általános termékbiztonsági irányelv nem használja az „első alkalommal történő forgalmazás” fogalmát, és a „forgalomba hozatal”, a „forgalmazás”, a „(le)szállítás”, a „kínálás”, az „átadás”, a „gyártás” és a „rendelkezésre bocsátás” kifejezéseket különbségtétel és pontos fogalommeghatározás nélkül alkalmazza.⁽²⁰⁾⁽²¹⁾ Az általános termékbiztonsági irányelv értelmében a gazdasági szereplők azonosítása annak alapján történik, hogy tevékenységük befolyásolja-e a termékek biztonsági jellemzőit.⁽²²⁾ Ugyanakkor az általános termékbiztonsági irányelv összefüggésében úgy tekinthető, hogy

⁽¹⁰⁾ A 765/2008/EK rendelet (5) preambulumbekzdése.

⁽¹¹⁾ Az energiahatékony termékekre vonatkozó követelményeket megállapító harmonizált jogszabályok áttekintése a következő internet-címen olvasható (angol nyelven): <https://ec.europa.eu/energy/en/topics/energy-efficiency/energy-efficient-products>

⁽¹²⁾ Lásd például az energiával kapcsolatos termékek internetes címkézéséről szóló, 2014. március 5-i 518/2014/EU felhatalmazáson alapuló bizottsági rendeletet.

⁽¹³⁾ Az online gazdasági szereplő olyan, az általános termékbiztonsági irányelv és a 765/2008/EK rendelet értelmében vett előállító, gyártó, importőr vagy forgalmazó, amely online tevékenységet folytat.

⁽¹⁴⁾ Az általános termékbiztonsági irányelv 2. cikkének a) pontja, valamint a 765/2008/EK rendelet 2. cikkének 1. pontja.

⁽¹⁵⁾ Azt, hogy az érintett termék rendelkezésre bocsátása szempontjából a fogyasztók által egymás között közvetlenül bonyolított adásvétel kereskedelmi tevékenységnek minősül-e, eseti alapon, minden lényeges körülmény, köztük a rendelkezésre bocsátás rendszeresége, a rendelkezésre bocsátó szándékai stb. figyelembevételével kell megállapítani.

⁽¹⁶⁾ Az általános termékbiztonsági irányelv (7) preambulumbekzdése.

⁽¹⁷⁾ A 765/2008/EK rendelet 2. cikke.

⁽¹⁸⁾ A Bizottság közleménye: C(2016) 1958 final.

⁽¹⁹⁾ Például a terméket forgalomba hozó gazdasági szereplő lehet az importőr, a terméket forgalmazó gazdasági szereplő pedig a forgalmazó (lásd a 765/2008/EK rendelet 2. cikkének 5. és 6. pontját).

⁽²⁰⁾ Például az 1. cikk (1) bekezdése, a 2. cikk a) pontja, a 3. cikk (1) bekezdése, az 5. cikk (2) és (3) bekezdése. Emellett az általános termékbiztonsági irányelvben ebben az összefüggésben a „szállítás”, a „gyártás”, a „forgalmazás” és az „elérhetővé tétel” kifejezés is előfordul (például a 2. cikk a) pontjában, az 5. cikk (1) bekezdésének harmadik albekezdésében, az 5. cikk (2) bekezdésében vagy a (6) preambulumbekzdésben).

⁽²¹⁾ A 765/2008/EK rendeletben foglalt fogalommeghatározások nem alkalmazhatók értelemszerűen az általános termékbiztonsági irányelv összefüggésében.

⁽²²⁾ Például a „gyártó” fogalmába beletartoznak „az értékesítési láncban hivatásszerűen részt vevő [...] szereplő[k], amennyiben tevékenység[ük] a termék biztonsági jellemzőit befolyásolhatja”, míg a „forgalmazó”, „olyan, az értékesítési láncban hivatásszerűen részt vevő szereplő, akinek tevékenysége a termék biztonsági jellemzőit nem befolyásolja”.

a „forgalomba hozatal” fogalma az ellátási lánc több különböző szakaszát is lefedi, köztük a termékek a piacon „első” alkalommal történő forgalmazását, valamint a későbbi forgalmazást (például forgalmazó által) vagy szállítást (például szolgáltatásnyújtás keretében⁽²³⁾).

Mindezek figyelembevételével az uniós harmonizációs jogszabályok hatálya alá tartozó termékeknek és az általános termékbiztonsági irányelv hatálya alá tartozó termékeknek biztonságosnak kell lenniük attól fogva, hogy az Unió piacán első alkalommal forgalmazzák őket.⁽²⁴⁾

1.2. A „forgalomba hozatal” fogalma az elektronikus kereskedelemben

Az elektronikus kereskedelmen alapuló üzleti modellek esetében a termékek különböző csatornákon juthatnak el a fogyasztókhoz és más végfelhasználókhoz.

a) A gyártó⁽²⁵⁾ ⁽²⁶⁾, az importőr⁽²⁷⁾ vagy a forgalmazó⁽²⁸⁾ az EU-ban van letelepedve

Ha a gyártó, az importőr vagy a forgalmazó az EU-ban van letelepedve, akkor csak az eladás módja különböző⁽²⁹⁾ azokhoz az esetekhez képest, amikor a termékeket hagyományos üzlethelyiségben kínálják megvételre. Azokat a termékeket, amelyeket az EU-ban letelepedett gyártó, importőr vagy forgalmazó az Unió piacán fogyasztóknak vagy más végfelhasználóknak online úton megvételre kínál, úgy kell tekinteni, hogy az Unió piacán forgalomba hozták őket. Ebből következően minden ilyen terméknek teljesítenie kell az adott termékre alkalmazandó európai uniós jogszabályokat.

b) A gyártó,⁽³⁰⁾ ⁽³¹⁾ az importőr⁽³²⁾ vagy a forgalmazó⁽³³⁾ az EU-n kívül van letelepedve

A termékekre vonatkozó európai uniós jogszabályok olyan esetekben is alkalmazandók, amikor az EU-n kívül működő online eladók céloznak meg olyan fogyasztókat vagy más végfelhasználókat, akik vagy amelyek az EU-n belül találhatóak. Ha tehát a gyártó, az importőr vagy a forgalmazó az EU-n kívül van letelepedve, annak meghatározása érdekében, hogy egy terméket forgalomba hoztak-e az Unió piacán, elsőként azt kell megállapítani, hogy az EU-n kívüli online eladó ajánlata az EU-n belüli fogyasztókat vagy más végfelhasználókat célozza-e meg.

Ezt a meghatározást eseti alapon kell elvégezni abból kiindulva, hogy az internetes oldalról és az online eladó tevékenysége alapján általában nyilvánvaló-e, hogy a termékeket a tagállamokban lévő fogyasztóknak vagy más végfelhasználóknak kívánja eladni. Ennek keretében a következők vizsgálhatók meg: a tevékenység nemzetközi jellege, a tagállami nyelvek és pénznemek (például az euro) használata, valamelyik tagállamban bejegyzett doménnév, az a földrajzi terület, ahova az eladó házhoz szállítást kínál.⁽³⁴⁾

Ha egy online gazdasági szereplő szállít európai uniós címre, elfogad az Európai Unióban használt pénznemet a termék ellenértékének kifizetésére az EU-ban lévő fogyasztóktól vagy más végfelhasználóktól, és európai uniós nyelvet használ, akkor úgy tekintendő, hogy az európai uniós fogyasztók és más, az EU-ban lévő végfelhasználók felé irányította tevékenységét.

Az EU-n kívüli online eladó terméke iránti megrendelésnek az EU-n belüli fogyasztók vagy más végfelhasználók részére történő fizikai teljesítése megcáfolhatatlanul bizonyítja, hogy a terméket az EU piacán forgalomba hozták, akkor is, ha a teljesítést – akár az EU-ban, akár azon kívül működő – teljesítési szolgáltató⁽³⁵⁾ végezte. Ahogyan az az általános termékbiztonsági irányelv és a 765/2008/EK rendelet szövegéből egyaránt kikövetkeztethető,⁽³⁶⁾ a tagállami hatóságok felhatalmazással rendelkeznek arra, hogy a megrendelés fizikai teljesítése előtt megtegyék a szükséges intézkedéseket.

⁽²³⁾ Az általános termékbiztonsági irányelv 2. cikkének a) pontja.

⁽²⁴⁾ Lásd különösen az általános termékbiztonsági irányelv 3. cikkének (1) bekezdését.

⁽²⁵⁾ A 765/2008/EK rendelet értelmében vett gyártó vagy az általános termékbiztonsági irányelv értelmében vett gyártó.

⁽²⁶⁾ A két jogi aktus a gyártó fogalmát eltérően határozza meg.

⁽²⁷⁾ A 765/2008/EK rendelet értelmében.

⁽²⁸⁾ A 765/2008/EK rendelet vagy az általános termékbiztonsági irányelv értelmében.

⁽²⁹⁾ Az általános termékbiztonsági irányelv (7) preambulumbekkezdése egyértelművé teszi, hogy az irányelvet a termékekre az eladás módjára való tekintet nélkül kell alkalmazni, beleértve a távértékesítést és az elektronikus kereskedelmet is.

⁽³⁰⁾ A 765/2008/EK rendelet értelmében vett gyártó vagy az általános termékbiztonsági irányelv értelmében vett gyártó.

⁽³¹⁾ A két jogi aktus a gyártó fogalmát eltérően határozza meg.

⁽³²⁾ A 765/2008/EK rendelet értelmében.

⁽³³⁾ A 765/2008/EK rendelet vagy az általános termékbiztonsági irányelv értelmében.

⁽³⁴⁾ Lásd még az Európai Unió Bíróságának a C-324/09. sz. L'Oréal kontra eBay ügyben 2011. július 12-én hozott ítélete 65. pontját, valamint az Európai Unió Bíróságának a C-585/08. és C-144/09. sz. egyesített ügyekben 2010. december 7-én hozott ítéletét (C-585/08. sz.: Peter Pammer kontra Reederei Karl Schlüter GmbH & Co KG; C-144/09. sz.: Hotel Alpenhof GesmbH kontra Oliver Heller).

⁽³⁵⁾ A teljesítési szolgáltatóról lásd e tájékoztató 3.2. pontját.

⁽³⁶⁾ Például az általános termékbiztonsági irányelv 8. cikke (1) bekezdésének d) pontja kimondja, hogy minden olyan termék tekintetében, amely veszélyes lehet, intézkedni lehet – a különböző biztonsági értékelések, ellenőrzések és vizsgálatok elvégzéséhez szükséges időtartamra – a termék szállításának, szállításra kínálásának vagy bemutatásának ideiglenes betiltásáról. Lásd még a 765/2008/EK rendelet 16. cikkének (2) bekezdését és 15. cikkének (4) bekezdését, összefüggésben 2. cikkének 17. pontjával.

Tehát amennyiben az EU-n kívüli gyártó vagy forgalmazó a termékei online értékesítésére vonatkozó ajánlataival az Unió piacát célozza meg, teljesítenie kell a termékekre vonatkozó, az adott esetben alkalmazandó európai uniós jogszabályok követelményeit.

2. A piacfelügyeleti hatóságok feladatai és felelőssége

A tagállamok érintett hatóságai kötelesek piacfelügyeletet végezni, és hatáskörükbe tartozik annak ellenőrzése, hogy az online úton értékesített termékek biztonságosak-e és teljesítik-e a termékekre vonatkozó európai uniós jogszabályok követelményeit. Emellett a harmadik országból webshopon keresztül vásárolt, majd az EU-ba behozott termékekkel kapcsolatban a külső határok ellenőrzését végző hatóságok is rendelkeznek hatáskörrel⁽³⁷⁾ arra, hogy beavatkozzanak, ha a termékek biztonsága vagy az előírásoknak való megfelelése azt megkívánja.⁽³⁸⁾

3. A gazdasági szereplők feladatai és felelőssége

Az online termékértékesítés nagyban eltér az üzlethelyiségben történő hagyományos értékesítéstől mind az eladás módját, mind pedig az alkalmazott szállítási csatornát illetően. Ebben a fejezetben – az alkalmazandó európai uniós jogszabályok alapján – bemutatjuk az online úton értékesített termékek ellátási láncában szerepet játszó különböző típusú gazdasági szereplőket, valamint a hatáskörrel rendelkező piacfelügyeleti hatóságok által a jogszabályi követelmények betartatása érdekében velük kapcsolatban megtehető intézkedéseket.

3.1. Gyártók, meghatalmazott képviselők, importőrök és forgalmazók

Az általános termékbiztonsági irányelv által a gyártókra és a forgalmazókra rótt kötelezettségek az online úton értékesített termékek esetében is fennállnak.⁽³⁹⁾ A gyártóknak biztosítaniuk kell, hogy az általuk az Unió piacán forgalomba hozott termékek biztonságosak legyenek, a forgalmazóknak pedig megfelelő gondossággal kell eljárniuk annak érdekében, hogy segítsék az alkalmazandó biztonsági előírások betartását.⁽⁴⁰⁾ Az irányelv azt is meghatározza, hogy a tagállami hatóságok – a kockázat súlyosságával arányos módon, az elővigyázatosság elvének kellő figyelembevételével – milyen körben hozhatnak intézkedéseket az irányelv hatálya alá tartozó termékekkel szemben.⁽⁴¹⁾

Az uniós harmonizációs jogszabályok és a 765/2008/EK rendelet a termékek ellátási láncában részt vevő szereplők következő kategóriáit határozzák meg:⁽⁴²⁾ a gyártó, a meghatalmazott képviselő, az importőr és a forgalmazó. E szereplők konkrét felelősségét az uniós harmonizációs jogszabályok annak arányában jelölik ki, hogy milyen szerepet játszanak és milyen mértékben vesznek részt az ellátási láncban. A legnagyobb felelősség a gyártót terheli, hiszen ő hozza létre a terméket, és ennek folytán, ismerve a terméket, ő képes a tervezés és a gyártás szakaszában értékelni és kezelni az összes lehetséges kockázatot. Az importőr⁽⁴³⁾ és a forgalmazó kisebb felelősséget visel, hiszen ők nem vesznek részt a gyártásban és a megfelelés értékelésében. A „kék útmutató” részletesen bemutatja a gazdasági szereplők mindegyik kategóriáját, és tájékoztatással szolgál szerepükről és kötelezettségeikről. Ezek az online ellátási lánc esetében is érvényesek.

3.2. Teljesítési szolgáltatók

3.2.1. A teljesítési szolgáltatók szerepe az online ellátási láncban

A teljesítési szolgáltatók új, az elektronikus kereskedelem kapcsán létrejött üzleti modellt képviselnek. Ezek a szervezetek más gazdasági szereplőknek nyújtanak szolgáltatásokat. Általában termékeket raktároznak, és a megrendelés beérkezése után becsomagolják őket, és kiszállítják a fogyasztókhöz. Emellett visszavétellel is foglalkozhatnak. A teljesítési szolgáltatók több, egymástól nagyban eltérő üzleti modell szerint működnek. Egyesek kiterjedt szolgáltatásokat nyújtanak, mások az alapszintű szolgáltatásra specializálódnak. Méretük szerint szintén eltérőek lehetnek, mikrovállalkozások és globális szereplők is találhatók közöttük.

⁽³⁷⁾ Egyes esetekben az előírásoknak való megfeleléssel és a biztonsággal kapcsolatos döntéseket a piacfelügyeleti hatóságoknak kell meghozniuk, megint más esetekben pedig a váмhatóság és a piacfelügyeleti hatóság feladatait ugyanaz a szervezet látja el. Mindez annak függvénye, hogy az adott tagállam nemzeti szinten hogyan szervezte meg nemzeti piacfelügyeleti hatóságát.

⁽³⁸⁾ A 765/2008/EK rendelet 27. cikkének (1) és (3) bekezdése.

⁽³⁹⁾ Az általános termékbiztonsági irányelv (7) preambulumbekzdése egyértelművé teszi, hogy az irányelvet a termékekre az eladás módjára való tekintet nélkül kell alkalmazni, beleértve a távértekesítést és az elektronikus kereskedelmet is.

⁽⁴⁰⁾ Az általános termékbiztonsági irányelv 3. és 5. cikke.

⁽⁴¹⁾ Az általános termékbiztonsági irányelv 8. cikke.

⁽⁴²⁾ A különböző gazdasági szereplők (gyártó, meghatalmazott képviselő, importőr és forgalmazó) meghatározását és feladatait a 765/2008/EK rendelet tartalmazza. Emellett a termékek forgalomba hozatalának közös keretrendszeréről szóló, 2008. július 9-i 768/2008/EK európai parlamenti és tanácsi határozat (HL L 218., 2008.8.13., 82. o.) olyan szabványos rendelkezéseket határoz meg, amelyek beépíthetők a termékspecifikus jogszabályokba, és több mint tíz, az „új megközelítést” alkalmazó irányelv – köztük a játékok biztonságát, a kifeszültségű elektromos berendezéseket és a polgári felhasználású robbanóanyagokat szabályozó irányelv – már tartalmazza is ezeket a szabványos rendelkezéseket: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:218:0082:0128:hu:PDF>. Az iránymutatás az ágazatspecifikus jogszabályoknak a gazdasági szereplőkkel kapcsolatos fogalmakat és követelményeket meghatározó rendelkezései sérelme nélkül alkalmazandó.

⁽⁴³⁾ Az importőr felelőssége azonban nagyobb, mint a forgalmazóé.

A teljesítési szolgáltatók új üzleti modellje kérdéseket vet fel azzal kapcsolatban, hogy ezek a szolgáltatók a termékekre vonatkozó európai uniós jogszabályok alkalmazásában milyen felelősséget viselnek. Ilyen kérdések akkor merülnek fel különösen, ha az árut rendelkezésre bocsátó gazdasági szereplő az EU-n kívül működik, és közvetlenül köt megállapodást a termék szállításáról az EU-n belüli fogyasztóval vagy más végfelhasználóval anélkül, hogy az ügylettel kapcsolatban azonosítható lenne olyan, az EU-n belüli gazdasági szereplő, amely viseli a felelősséget (például importőr vagy meghatalmazott képviselő). Ilyen esetekben gyakran a teljesítési szolgáltató az ellátási lánc egyetlen olyan azonosítható szereplője, amely az EU-ban működik. A tapasztalatok jelentős eltéréseket mutatnak abban, hogy a teljesítési szolgáltatók mennyire képesek együttműködni a hatóságokkal.

Gyakori eset, hogy az EU-n belüli teljesítési szolgáltatók az online gazdasági szereplők által kínált termékeket annak érdekében raktározják, hogy gyorsan kiszállíthassák őket az EU-n belüli fogyasztóknak és más végfelhasználóknak. Ez esetben úgy lehet tekinteni, hogy az ilyen teljesítési szolgáltatók által raktározott termékeket az Unió piacán rendelkezésre bocsátották értékesítés, fogyasztás vagy használat céljára, azaz forgalomba hozták az Unió piacán, különösen abban az esetben, ha a teljesítési szolgáltató általi raktározás előtt a kérdéses termékeket szabad forgalomba bocsátották. ⁽⁴⁴⁾

3.2.2. A teljesítési szolgáltatók felelőssége az online ellátási láncban

Annak meghatározásához, hogy a termékekre vonatkozó európai uniós jogszabályok alkalmazásában egy teljesítési szolgáltató milyen felelősséget visel, a nemzeti piacfelügyeleti hatóságoknak tudniuk kell, hogy a teljesítési szolgáltató a termékekre vonatkozó európai uniós jogszabályok értelmében felelős gazdasági szereplőnek minősül-e.

3.2.2.1. A gyártó a 765/2008/EK rendelet vagy az általános termékbiztonsági irányelv értelmében

A gyártó az a természetes vagy jogi személy, aki vagy amely a terméket gyártja vagy saját nevében vagy védjegye alatt tervezteti, gyártatja vagy forgalmazza. ⁽⁴⁵⁾ A teljesítési szolgáltatók általában egy másik gazdasági szereplő által már legyártott termékekkel kapcsolatban végeznek raktározási, csomagolási és kiszállítási szolgáltatást. Ha azonban a teljesítési szolgáltató a nevének vagy védjegyének a terméken való elhelyezésével gyártóként tünteti fel magát, akkor a 765/2008/EK rendelet alkalmazásában gyártónak kell tekinteni.

Ha a teljesítési szolgáltató a nevének, védjegyének vagy más megkülönböztető jelének a terméken való elhelyezésével a termék előállítójaként tünteti fel magát vagy újracsomagolja a terméket, az általános termékbiztonsági irányelv alkalmazásában gyártónak kell tekinteni. ⁽⁴⁶⁾ Továbbá az általános termékbiztonsági irányelv 2. cikke e) pontjának iii. alpontja értelmében az értékesítési láncban hivatásszerűen részt vevő szereplőt gyártónak kell tekinteni, ha tevékenysége a termék biztonsági jellemzőit befolyásolhatja. ⁽⁴⁷⁾ A termék biztonsági jellemzőinek befolyásolása különösen a termék szerkezetének, összetételének vagy kiszerezésének oly módon történő megváltoztatását jelenti, hogy az személyek egészsége vagy biztonsága szempontjából kockázatot jelent. ⁽⁴⁸⁾ Tehát ha a teljesítési szolgáltató része az ellátási láncnak és tevékenysége befolyásolja a termék biztonsági jellemzőit, akkor a teljesítési szolgáltatót az általános termékbiztonsági irányelv alkalmazásában gyártónak kell tekinteni.

3.2.2.2. A meghatalmazott képviselő a 765/2008/EK rendelet értelmében vagy az előállító képviselője az általános termékbiztonsági irányelv értelmében

A 765/2008/EK rendelet szerint a meghatalmazott képviselő az az EU-ban letelepedett természetes vagy jogi személy, aki vagy amely a gyártótól írásbeli meghatalmazást kapott, hogy meghatározott feladatok ellátása céljából a gyártó nevében eljárjon. ⁽⁴⁹⁾ A teljesítési szolgáltató akkor tekinthető meghatalmazott képviselőnek, ha az EU-ban található, és rendelkezik az árut gyártó és a piacon megvételre kínáló gazdasági szereplő olyan formális írásos meghatalmazásával, amely feljogosítja arra, hogy e gazdasági szereplő nevében meghatározott feladatok ellátása céljából eljárjon.

Az általános termékbiztonsági irányelv alkalmazása szempontjából ahhoz, hogy egy, az EU-ban található teljesítési szolgáltató az előállító képviselőjének legyen tekinthető, az szükséges, hogy a harmadik országbeli előállító kifejezett felhatalmazásával rendelkezzen arra, hogy a képviselőjeként eljárjon. ⁽⁵⁰⁾

⁽⁴⁴⁾ Ez a magyarázat nem kíván választ adni a közvetítői felelősség kérdésére, és az „online gazdasági szereplő” fogalma ebben az összefüggésben nem feltétlenül terjed ki az ilyen közvetítőkre.

⁽⁴⁵⁾ A 765/2008/EK rendelet 2. cikkének 3. pontja.

⁽⁴⁶⁾ Az általános termékbiztonsági irányelv 2. cikke e) pontjának i. alpontja.

⁽⁴⁷⁾ Az általános termékbiztonsági irányelv 2. cikke e) pontjának iii. alpontja.

⁽⁴⁸⁾ Lásd az általános termékbiztonsági irányelv 2. cikkének b) pontját.

⁽⁴⁹⁾ A 765/2008/EK rendelet 2. cikkének 4. pontja.

⁽⁵⁰⁾ Az általános termékbiztonsági irányelv 2. cikkének e) pontja.

3.2.2.3. Az importőr a 765/2008/EK rendelet és/vagy az általános termékbiztonsági irányelv értelmében

A 765/2008/EK rendelet értelmében az importőr az az EU-ban letelepedett természetes vagy jogi személy, aki vagy amely harmadik országból származó terméket hoz forgalomba az Unió piacán.⁽⁵¹⁾ A teljesítési szolgáltató által raktározott terméket nem a teljesítési szolgáltató hozza forgalomba abban az esetben, ha az adott terméket nem ő kínálja első alkalommal az Unió piacán értékesítés, fogyasztás vagy használat céljára. Ilyenkor a teljesítési szolgáltató csak további szolgáltatásnyújtás céljából kapja meg a terméket az online eladótól, ezért valószínűtlen, hogy a termékekre vonatkozó uniós harmonizációs jogszabályok értelmében importőrnek minősülne. Az eseti elemzés mindazonáltal hozhatja azt az eredményt, hogy a teljesítési szolgáltató az uniós harmonizációs jogszabályok értelmében importőrnek minősül.⁽⁵²⁾

A 765/2008/EK rendeletről eltérően az általános termékbiztonsági irányelv nem határozza meg az „importőr” fogalmát, de egyes esetekben (például amikor az előállítónak nincs képviselője az EU-ban) az importőrt gyártónak tekinti.⁽⁵³⁾ E fogalom eredményes alkalmazása érdekében a teljesítési szolgáltató az általános termékbiztonsági irányelv alkalmazásában importőrnek tekinthető akkor, ha az általa raktározott, címkézett, csomagolt stb. termék az EU-n kívülről érkezik, és ő hozza forgalomba az Unió piacán.

3.2.2.4. A forgalmazó a 765/2008/EK rendelet és az általános termékbiztonsági irányelv értelmében

Akkor, amikor nem tekintendő gyártónak, meghatalmazott képviselőnek vagy importőrnek, és tevékenysége túlmutat a csomagok gyűjtését, feldolgozását, szállítását és kézbesítését végző csomagkézbesítő szolgáltatók tevékenységén,⁽⁵⁴⁾ a teljesítési szolgáltató a 765/2008/EK rendelet értelmében forgalmazónak minősül.

Az általános termékbiztonsági irányelv értelmében a forgalmazó olyan, az értékesítési láncban hivatásszerűen részt vevő szereplő, akinek vagy amelynek tevékenysége a termék biztonsági jellemzőit nem befolyásolja.⁽⁵⁵⁾ Az általános termékbiztonsági irányelv 2. cikkének f) pontjában „a termék biztonsági jellemzőinek befolyásolása” fordulat ugyanúgy értendő, mint az irányelv 2. cikke e) pontjának iii. alpontjában. Ha a konkrét tevékenységének eseti alapon elvégzett elemzéséből az derül ki, hogy a teljesítési szolgáltató nem befolyásolja a termék biztonsági jellemzőit, és tevékenysége nem mutat túl a csomagkézbesítési szolgáltatók tevékenységén, akkor a teljesítési szolgáltatót az általános termékbiztonsági irányelv alkalmazása szempontjából az ellátási láncban belülről működő forgalmazónak kell tekinteni.⁽⁵⁶⁾

A gyakorlatban ez azt jelenti, hogy az uniós harmonizációs jogszabályok és az általános termékbiztonsági irányelv alapján a forgalmazónak minősülő teljesítési szolgáltatóknak a következő feladataik vannak:

1. A forgalmazóknak⁽⁵⁷⁾ a termékek forgalmazásakor megfelelő gondossággal kell eljárniuk.⁽⁵⁸⁾ Ez a kötelezettség az észszerűen eljáró, a károk megelőzésére törekvő közönséges gazdasági szereplő viselkedésére utal. A forgalmazóknak tudniuk kell tanúsítani a piacfelügyeleti hatóságok előtt, hogy megfelelő gondossággal jártak el.⁽⁵⁹⁾
2. A forgalmazóknak⁽⁶⁰⁾ a termékek forgalmazása előtt ellenőrizniük kell:
 - a) azt, hogy – amennyiben alkalmazandó – a termékek viselik-e a CE jelölést (ha arra jogosultak) vagy más, jogszabályban előírt jelet;
 - b) azt, hogy kíséri-e a terméket a szükséges tájékoztatás (például a felhasználóknak szóló biztonsági előírások, az EU-megfelelőségi nyilatkozat);

⁽⁵¹⁾ A 765/2008/EK rendelet 2. cikkének 5. pontja.

⁽⁵²⁾ Ennek jele lehet a terméken és/vagy a kísérő dokumentumokban feltüntetett név, bejegyzett védjegy és kapcsolatfelvételi cím.

⁽⁵³⁾ Az általános termékbiztonsági irányelv 2. cikkének e) pontja.

⁽⁵⁴⁾ Az Európai Parlament és a Tanács 97/67/EK irányelve (1997. december 15.) a közösségi postai szolgáltatások belső piacának fejlesztésére és a szolgáltatás minőségének javítására vonatkozó közös szabályokról (a postai szolgáltatásokról szóló irányelv – HL L 15., 1998.1.21., 14. o.). A postai szolgáltatókkal kapcsolatban lásd még e tájékoztatás 3.3.3. pontját.

⁽⁵⁵⁾ Az általános termékbiztonsági irányelv 2. cikkének f) pontja.

⁽⁵⁶⁾ A postai szolgáltatásokról szóló irányelv; a postai szolgáltatókkal kapcsolatban lásd még e tájékoztatás 3.3.3. pontját.

⁽⁵⁷⁾ Lásd a Bizottság közleményét: C(2016) 1958, „kék útmutató”, 3.4. pont: „Forgalmazó”, valamint a 768/2008/EK határozat szerinti R5. („A forgalmazók kötelezettségei”) és R7. („A gazdasági szereplők azonosítása”) jelű szabványos cikket tartalmazó ágazati jogszabályokat: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:218:0082:0128:hu:PDF>

⁽⁵⁸⁾ Az általános termékbiztonsági irányelv 5. cikkének (2) bekezdése.

⁽⁵⁹⁾ Lásd még a Bizottság közleményét: C(2016) 1958, „kék útmutató”, 3.4. pont. A „megfelelő gondosság” fordulat a meghatározott körülmények közötti helyzetmegítélésre, gondosságra, óvatosságra, elhatározásra és cselekvésre utal. Ennek megfelelően a forgalmazó a „megfelelő gondosságra” vonatkozó kötelezettséget a körülményektől függően különböző formákban teljesítheti, például kockázat-alapú ellenőrző rendszert alkalmazhat.

⁽⁶⁰⁾ Lásd az 57. lábjegyzetet.

- c) a címkére, a használati utasításra és más kísérő dokumentumokra vonatkozó nyelvi követelmények teljesülését;
 - d) az előállítóra és az importőrre vonatkozó nyomonkövethetőségi követelmények teljesülését.
3. A forgalmazók⁽⁶¹⁾ kötelesek együttműködni a piacfelügyeleti hatóságokkal. A forgalmazóknak az adott eset körülményeinek megfelelően:
- a) kiigazító intézkedéseket kell kezdeményezniük, ha úgy ítélik meg vagy okuk van azt gondolni, hogy a termékek nem megfelelőek vagy veszélyesek;⁽⁶²⁾
 - b) segíteniük kell a piacfelügyeleti hatóságokat a termékkel kapcsolatban felelősséget viselő gyártó vagy importőr azonosításában;⁽⁶³⁾
 - c) együtt kell működniük a hatóságokkal, és indokolt kérésre a hatóságok rendelkezésére kell bocsátaniuk az előírásoknak való megfelelés bemutatásához szükséges információkat és dokumentációt; továbbá
 - d) a harmonizált termékek esetében a hozzájuk való beérkezés vagy az általuk végzett szállítás után 10 évig tudniuk kell azonosítani azt a gazdasági szereplőt, amelytől kapták, illetve amelynek szállították a terméket.

A gyakorlatban ez azt jelenti, hogy a fentiek alapján forgalmazónak minősülő teljesítési szolgáltatóknak képeseknek kell lenniük arra, hogy azonosítsák az előállítót vagy más online gazdasági szereplőt⁽⁶⁴⁾ és kapcsolatba lépjenek vele, együtt kell működniük a hatóságokkal az esetleges kiigazító intézkedésekkel kapcsolatban, és a lehetőségek szabta keretek között kezdeményezniük kell a kiigazító intézkedéseket (például felfüggeszteni a kiszállítást, amíg felveszik a kapcsolatot az előállítóval vagy más online gazdasági szereplővel).

Végezetül az általános termékbiztonsági irányelv 8. cikke (4) bekezdésének c) pontja lehetővé teszi a tagállami hatóságok számára, hogy az arányosság elvének betartásával az egy termék által jelentett veszély elkerülése érdekében tett intézkedések során történő együttműködés céljából bármely (az általános termékbiztonsági irányelv értelmében vett gyártótól és forgalmazótól különböző) személynek címezve intézkedéseket hozzanak.⁽⁶⁵⁾

3.3. Más lényeges szereplők

3.3.1. A nyilatkozattevő az Unió Vámkódex értelmében

A nyilatkozattevő a vám-árunyilatkozatot benyújtó személy.⁽⁶⁶⁾ Piacfelügyeleti tevékenységük végzése közben az illetékes hatóságok felkérhetik a nyilatkozattevőket az együttműködésre.

Az Unió Vámkódex 188. és 189. cikke felhatalmazza a vámhatóságot arra, hogy megvizsgálja a vám-árunyilatkozatot és az azt alátámasztó okmányokat, ellenőrizze a szolgáltatott információk pontosságát, előírja a nyilatkozattevő számára, hogy egyéb okmányokat is benyújtson, megvizsgálja az árukat, és mintákat vegyen. Ezeket a műveleteket a vámhatóság a nyilatkozattevő felelősségére és költségére végzi el.

3.3.2. Online közvetítő szolgáltatók

A gazdasági szereplők a termékeiket eladhatják a fogyasztóknak vagy más végfelhasználóknak közvetlenül webshopokban, de igénybe vehetik erre a célra az online platformok által működtetett kereskedési helyek valamelyikét is.⁽⁶⁷⁾

Az elektronikus kereskedelem általános európai uniós jogi keretét az elektronikus kereskedelemről szóló irányelv⁽⁶⁸⁾ tartalmazza. A benne foglalt kötelezettségek egyebek mellett a termékek és a szolgáltatások online eladóra és az online reklámozást végző vállalkozásokra vonatkoznak, de csak akkor, amikor azok az irányelv hatálya alá tartozó, az információs

⁽⁶¹⁾ Lásd az 57. lábjegyzetet. Emellett a 768/2008/EK határozat szerinti R31. jelű szabványos cikk értelmében a gazdasági szereplők kötelesek biztosítani, hogy minden megfelelő kiigazító intézkedést meghozzanak az összes olyan érintett termék tekintetében, amelyet az EU piacán forgalmaztak. A gazdasági szereplőknek a szükséges körben együtt kell működniük a piacfelügyeleti hatóságokkal.

⁽⁶²⁾ Az általános termékbiztonsági irányelv 5. cikkének (2) és (3) bekezdése.

⁽⁶³⁾ Az általános termékbiztonsági irányelv 5. cikkének (2) bekezdése.

⁽⁶⁴⁾ Lásd a 13. lábjegyzetet.

⁽⁶⁵⁾ Az általános termékbiztonsági irányelv 8. cikkének (2) bekezdése.

⁽⁶⁶⁾ Az Európai Parlament és a Tanács 952/2013/EU rendelete (2013. október 9.) az Unió Vámkódex létrehozásáról (HL L 269., 2013.10.10., 1. o.). Az Unió Vámkódex 4. cikkének 15. pontjában található fogalom meghatározás szerint a nyilatkozattevő az a személy, aki saját nevében vám-árunyilatkozatot nyújt be, vagy az a személy, akinek a nevében árunyilatkozatot nyújtanak be.

⁽⁶⁷⁾ Vannak olyan vállalkozások, amelyek online közvetítő szolgáltatásokat és teljesítési szolgáltatásokat egyaránt végeznek. Ezek kötelezettségeit annak alapján kell megítélni, hogy az adott esetben éppen melyik minőségükben lépnek fel.

⁽⁶⁸⁾ Az Európai Parlament és a Tanács 2000/31/EK irányelve (2000. június 8.) a belső piacon az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások, különösen az elektronikus kereskedelem, egyes jogi vonatkozásairól (az elektronikus kereskedelemről szóló irányelv – HL L 178., 2000.7.17., 1. o.).

társadalommal összefüggő szolgáltatást⁽⁶⁹⁾ végeznek. Az elektronikus kereskedelemről szóló irányelvet kiegészítik más, például az európai uniós fogyasztóvédelmi és marketingjog területén elfogadott európai uniós jogi aktusok.⁽⁷⁰⁾

Az elektronikus kereskedelemről szóló irányelv továbbá egységesíti azt is, hogy az információs társadalommal összefüggő szolgáltatást nyújtó, közvetítőként fellépő szolgáltatók mely esetekben mentesülnek a felelősségvétel alól a harmadik felektől származó tartalommal kapcsolatban. Ebből a célból három szolgáltatáskategóriát határoz meg, amelyek közül a termékek biztonsága és az előírásoknak való megfelelése szempontjából a tárhelyszolgáltatás a legényesebb.⁽⁷¹⁾ A tárhelyszolgáltatás olyan szolgáltatás, amelynek keretében egy közvetítő szolgáltató, például egy online kereskedési hely vagy egy online platform⁽⁷²⁾ csupán passzív módon tárol – és tesz nyilvánosan hozzáférhetővé – az általa üzemeltetett kiszolgálón olyan információkat, amelyeket a szolgáltatás igénybe vevője, például egy termékek eladásával foglalkozó online gazdasági szereplő biztosít.

A tárhelyszolgáltatást nyújtó közvetítő szolgáltatók bizonyos feltételek teljesülése esetén mentesülnek a felelősségvétel alól⁽⁷³⁾ a hálózatuk igénybevitelével harmadik felek által terjesztett jogellenes – például a szerzői vagy a védjegyjogot sértő – információkkal vagy a harmadik felek által kezdeményezett jogellenes – például tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatot megvalósító – tevékenységekkel kapcsolatban. Bár az elektronikus kereskedelemről szóló irányelv nem határozza meg a jogellenes információ és a jogellenes tevékenység fogalmát, az uniós harmonizációs jogszabályok és az általános termékbiztonsági irányelv alapján ezek a fogalmak a nem biztonságos és/vagy nem megfelelő termékek megvételre kínálását is magukban foglalhatják.⁽⁷⁴⁾

A felelőség alóli mentesség azonban sajátos feltételekhez van kötve. Csak akkor alkalmazható, ha a közvetítő szolgáltatónak nincs tényleges tudomása az általa biztosított tárhely felhasználásával végzett jogellenes tevékenységről vagy az általa biztosított tárhelyen tárolt jogellenes információkról, illetőleg ha ezekről (például „elégésen pontos és megalapozott” értesítés alapján⁽⁷⁵⁾) tudomást szerezve haladéktalanul intézkedik az információk eltávolításáról vagy az azokhoz való hozzáférés megszüntetéséről. Ha a tárhelyszolgáltató nem teljesíti ezeket a feltételeket, akkor nem vonatkozik rá a felelőségvétel alóli mentesség, és így az általa rendelkezésre bocsátott tárhelyen tárolt adatokkal kapcsolatban felelőségre vonható.

Az elektronikus kereskedelemről szóló irányelv szerinti felelőségvétel alóli mentesség ellenére a tagállamoknak jogukban áll eljárásokat kialakítani az információk eltávolításának és a hozzáférés megszüntetésének szabályozására.⁽⁷⁶⁾

Hasonlóképpen a bíróságok és a közigazgatási hatóságok a tagállamok jogrendszerével összhangban kötelezhetik az informatikai szolgáltatót a jogsértésnek a harmadik felekhez tartozó tartalom eltávolítása útján történő megszüntetésére vagy megelőzésére, illetőleg arra, hogy a vélt jogsértés megismétlődését a jövőre nézve megelőzzék.⁽⁷⁷⁾ Ebből a célból a közigazgatási szervek különös nyomkövetési követelményeket hozhatnak létre, amelyeknek az e tájékoztatás B. részének 5.2. pontjában foglaltaknak megfelelően egyértelműen célzottaknak kell lenniük.

⁽⁶⁹⁾ Lásd a műszaki szabályokkal és az információs társadalom szolgáltatásaira vonatkozó szabályokkal kapcsolatos információszolgáltatási eljárás megállapításáról szóló (EU) 2015/1535 európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 241., 2015.9.17., 1. o.) 1. cikkét. A fogalom meghatározás minden olyan szolgáltatásra kiterjed, amelyet általában térítés ellenében, távolról, elektronikus úton és a szolgáltatást igénybe vevő egyéni kérelmére nyújtanak.

⁽⁷⁰⁾ Lásd az elektronikus kereskedelemről szóló irányelv 1. cikkének (3) bekezdését. Olyan irányelvek, mint a fogyasztók jogairól szóló, 2011. október 25-i 2011/83/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 304., 2011.11.22., 4. o.) és a belső piacon az üzleti vállalkozások fogyasztókkal szemben folytatott tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatairól szóló, 2005. május 11-i 2005/29/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról szóló irányelv – HL L 149., 2005.6.11., 22. o.) minden olyan gazdasági szereplőre alkalmazandók, amely kereskedőnek minősül, és a fogyasztók felé – akár az elektronikus kereskedelem keretei között – kereskedelmi tevékenységet fejt ki. A 2005/29/EK irányelv alkalmazásához készült bizottsági iránymutatás szerint a platformot igénybe vevő gazdasági szereplőkkel (harmadik felekkel) kapcsolatban magának a platformnak kell megtennie azokat a megfelelő intézkedéseket, amelyek lehetővé teszik a kereskedők (harmadik felek) számára az európai uniós fogyasztóvédelmi és marketingjog, valamint a termékekre és/vagy azok biztonságára vonatkozó európai uniós jogszabályok követelményeinek teljesítését (ideértve azt is, hogy a weboldalon az alkalmazandó jogszabályi rendelkezéseknek megfelelően feltüntetik a CE jelzést, valamint az esetleg szükséges figyelmeztetéseket, tájékoztatást és címkéket). Az ágazatspecifikus jogszabályok szintén tartalmazhatnak az online értékesítés esetében teljesítendő címkézési követelményeket (például az online úton értékesített energetikai vonatkozású termékekre az 518/2014/EU felhatalmazáson alapuló bizottsági rendelet). A 2005/29/EK irányelv alkalmazásához készült, 2016. május 25-én elfogadott bizottsági iránymutatás (SWD(2016) 163 final) a következő internetcímen olvasható: http://ec.europa.eu/justice/consumer-marketing/files/ucp_guidance_hu.pdf. Lásd különösen a 82–83. oldalt.

⁽⁷¹⁾ Az elektronikus kereskedelemről szóló irányelvben ismertetett tevékenység továbbá: (1) az „egyszerű továbbítás”, például a szolgáltatás igénybe vevője által biztosított információk továbbítása vagy hozzáférés biztosítása egy hírközlő hálózathoz (például internetszolgáltatók); és (2) a „gyorsítótárolóban történő rögzítés (caching)”, például az információ továbbításának hatékonyabb tétele – ilyen például az egy eredeti kiszolgáló tartalmát másoló adatbázis sokszorosítása a globális lefedettség biztosítása érdekében.

⁽⁷²⁾ Egyes gazdasági szereplők különböző típusú tevékenységeket végeznek. Például előfordul, hogy egy gazdasági szereplő tárhelyszolgáltatást nyújt, de saját nevében is kereskedik, és más, az elektronikus kereskedelemhez kapcsolódó szolgáltatásokat is nyújt. Az illetékes hatóságnak mindig konkrétan az adott esetben kell meghatározni, hogy a gazdasági szereplő vagy a webhely milyen minőségben jár el.

⁽⁷³⁾ Az elektronikus kereskedelemről szóló irányelv 14. cikke.

⁽⁷⁴⁾ Annyiban, amennyiben a megvételre kínálás jogellenes.

⁽⁷⁵⁾ A C-324/09. sz. L'Oréal kontra eBay ügyben hozott ítéletében a Bíróság kimondta, hogy a felelőség alóli mentességre való jogosultság feltételeivel kapcsolatos kérdés az, hogy az eBaynek tudomása volt-e olyan tényekről és körülményekről, amelyek nyilvánvalóan jogellenes tevékenységre utaltak (lásd a 120–123. pontot).

⁽⁷⁶⁾ Az elektronikus kereskedelemről szóló irányelv 14. cikkének (3) bekezdése és (46) preambulumbekzdése.

⁽⁷⁷⁾ Az elektronikus kereskedelemről szóló irányelv 14. cikkének (3) bekezdése és (47) preambulumbekzdése.

Azonban a jelenlegi szabályozás mellett a tagállamok sem általános tartalomfigyelési kötelezettséget nem róhatnak az online közvetítőkre (például a tárhelyszolgáltatókra), sem pedig arra nem kötelezhetik őket általában, hogy aktívan keressék a jogellenes tevékenységre utaló tényeket vagy körülményeket.

Ez például azt is jelenti, hogy a nemzeti hatóságok nem állapíthatnak meg olyan általános kötelezettséget, amely szerint a szóban forgó közvetítőknek aktívan figyelniük kellene teljes internetes adatforgalmukat, és keresniük annak azon részeit, amelyek jogellenes tevékenységre, például nem megfelelő vagy veszélyes áruk megvételre kínálására utalnak. ⁽⁷⁸⁾ Ezt a korlátozást az Európai Unió Bírósága tovább pontosította. ⁽⁷⁹⁾

Az általános termékbiztonsági irányelv, a 765/2008/EK rendelet és a vonatkozó uniós harmonizációs jogszabályok alkalmazása keretében végzett piacfelügyeleti tevékenység összefüggésében az elektronikus kereskedelemről szóló irányelvet olyan esetekben kell alkalmazni, amikor nem biztonságos és/vagy nem megfelelő termékeket online közvetítő szolgáltatón keresztül adnak el. Az online közvetítő szolgáltatókkal szemben alkalmazott intézkedésektől függetlenül a piacfelügyeleti hatóságoknak az általános termékbiztonsági irányelv, a 765/2008/EK rendelet és a vonatkozó uniós harmonizációs jogszabályok alkalmazandó rendelkezései alapján piacfelügyeletet kell gyakorolniuk, és ennek keretében az ellátási lánc szereplőivel is foglalkozniuk kell (például az általános termékbiztonsági irányelv keretében – az adott esetnek megfelelően – a gyártóval vagy a forgalmazóval ⁽⁸⁰⁾). A piacfelügyeleti hatóságok a legmegfelelőbb intézkedést eseti alapon, az arányosság elvének tiszteletben tartása mellett határozhatják meg. Ennek keretében jellemzően figyelembe vehetik a kockázat nagyságát, azt, hogy azonosítható-e a gazdasági szereplő, az intézkedés sürgősségét, azt, hogy az adott termékkel kapcsolatban korábban hoztak-e már intézkedéseket stb. ⁽⁸¹⁾

3.3.3. Postai szolgáltatók

A postai szolgáltatásokról szóló irányelv nem foglalkozik korlátozás hatálya alá tartozó és tiltott árukkal. A tagállamok azonban feltételekhez köthetik a postai szolgáltatások nyújtását annak érdekében, hogy ezáltal garantálják egyes alapvető – például a veszélyes áruk fuvarozásával összefüggő hálózatbiztonsági – követelmények teljesülését. ⁽⁸²⁾ Mivel a postaszolgáltatnak garantálnia kell a levéltitkot és a továbbított küldemények titkosságát, a postai szolgáltató elvben nem visel felelősséget az általa továbbított tartalommal kapcsolatban. Mindazonáltal a postai szolgáltatók tevékenységére kihathatnak a termékellenőrzések, mert a harmadik országból rendelt termékeket tartalmazó csomagküldeményeket a vámhatóság a vám eljárás keretében felbonthatja és ellenőrizheti. ⁽⁸³⁾

B. RÉSZ: AZ ONLINE ÚTON ÉRTÉKESÍTETT TERMÉKEKKEL KAPCSOLATOS PIACFELÜGYELET GYAKORLATI VONATKOZÁSAI

Ez a rész – elsősorban a jelenlegi gyakorlatból kiindulva – tanácsadással szolgál és bemutat néhány példát a helyes gyakorlatra az online úton EU-beli fogyasztóknak és más végfelhasználóknak megvételre kínált termékekkel kapcsolatban a tagállami hatóságok által végzett piacfelügyelet területén. ⁽⁸⁴⁾

1. A piacfelügyelet általános elvei

A piacfelügyeleti tevékenység végzése közben a tagállami hatóságoknak tekintettel kell lenniük egyes, a hagyományos és az online piac felügyeletére egyaránt vonatkozó általános elvre.

⁽⁷⁸⁾ Az elektronikus kereskedelemről szóló irányelv 15. cikke.

⁽⁷⁹⁾ Lásd például a C-70/10. sz. SABAM kontra Scarlet és a C-360/10. sz. SABAM kontra Netlog ügyben hozott ítéleteket, amelyekben a Bíróság kimondta, hogy az elektronikus kereskedelemről szóló irányelv, az információs társadalomban a szerzői és szomszédos jogok egyes vonatkozásainak összehangolásáról szóló, 2001. május 22-i 2001/29/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (szerzői jogi irányelv – HL L 167., 2001.6.22., 10. o.), valamint a szellemi tulajdonjogok érvényesítéséről szóló, 2004. április 29-i 2004/48/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (jogérvényesítési irányelv – HL L 195., 2004.6.2., 16. o.) együttesen és az alkalmazandó alapvető jogok védelméből eredő követelményekre tekintettel értelmezve akként értelmezendő, hogy azokkal ellentétes, ha a nemzeti bíróság a tárhelyszolgáltatót olyan szűrőrendszer létrehozására kötelezi, amely a szolgáltatásai felhasználói által a szerverein tárolt információkat érinti; valamennyi felhasználójára megkülönböztetés nélkül alkalmazandó; megelőző jellegű; költsége kizárólag a tárhelyszolgáltatót terheli és nincs időbeli korlátozása, továbbá alkalmas az olyan zeneműveket, filmeket vagy audiovizuális alkotásokat tartalmazó fájlok azonosítására, amelyekre nézve a felperes, állítása szerint, szellemi tulajdonjogokkal rendelkezik, annak érdekében, hogy megakadályozza a művek nyilvánosság számára történő, a szerzői jogot sértő hozzáférhetővé tételét.

⁽⁸⁰⁾ Lásd az általános termékbiztonsági irányelv 8. cikkének (4) bekezdését.

⁽⁸¹⁾ Az általános termékbiztonsági irányelv 8. cikkének (2) bekezdése, valamint 18. cikke (1) bekezdésének második és harmadik albekezdése. A 765/2008/EK rendelet 18. cikkének (4) bekezdése, 19. cikkének (1) bekezdése, 20. cikkének (2) bekezdése és 21. cikke.

⁽⁸²⁾ A postai szolgáltatásokról szóló irányelv 9. cikke és 2. cikkének 19. pontja.

⁽⁸³⁾ Lásd az Unió Vámkódex 46., 188. és 189. cikkét.

⁽⁸⁴⁾ Egyes hatósági tevékenységek gyakorlati aspektusainak leírását lásd a „Study on Good Practice in Market Surveillance Activities related to Non-Food Consumer Products sold Online” („Tanulmány az online úton értékesített nem élelmiszer jellegű fogyasztási cikkekkel kapcsolatban végzett piacfelügyelet helyes gyakorlatáról”) című tanulmányban és annak mellékletében (angol nyelven): <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/8723/attachments/1/translations/en/renditions/native> és <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/8724/attachments/1/translations/en/renditions/native>.

Az arányosság elve⁽⁸⁵⁾ értelmében a hatóságok által hozott intézkedéseknek arányosaknak kell lenniük a termék által képviselt kockázat mértékével⁽⁸⁶⁾ és/vagy az előírásoknak való meg nem felelés súlyosságával.⁽⁸⁷⁾ Ugyanakkor az elővigyázatosság elvét is megfelelő módon figyelembe kell venni.

Emellett a piacfelügyeletnek elsősorban az ellátási lánc legfontosabb szereplőire célszerű kiterjednie és különösen azokat a szereplőket (a gyártót/előállítót vagy az importőrt) célszerű köteleznie kiigazító intézkedések megtételére, amelyek az Unió piacon való forgalomba hozatallal kapcsolatban felelősséget viselnek. A kiigazító intézkedéseket azt megelőzően vagy azzal párhuzamosan kell előírni, hogy a hatóság a tevékenységét kiterjeszti az ellátási lánc következő szakaszában működő forgalmazóra.

Továbbá a piacfelügyelet eredményessége érdekében a különböző tagállamok hatóságainak együtt kell működniük egymással.⁽⁸⁸⁾ Ez az elektronikus kereskedelem határokon átívelő jellege miatt különösen fontos.

2. Az online piac felügyeletének stratégiája és tervezése

A piacfelügyeleti tevékenység hatékony megszervezése szempontjából hasznos, ha a tagállami hatóságok stratégiát dolgoznak ki az online úton értékesített termékek piacának felügyeletére, arra törekedve, hogy egyensúlyt teremtsenek az online úton értékesített nagyszámú termék felügyelete iránti igény és az ellenőrzések lefolytatására rendelkezésre álló erőforrások között. A stratégiában célszerű meghatározni a piacfelügyeleti tevékenység prioritásait és meghatározni a szükséges erőforrásokat. A stratégia kapcsán célszerű figyelembe venni, hogy a tagállami hatóságok proaktív és reaktív módon egyaránt végezhetnek piacfelügyeletet.

A proaktív piacfelügyelet keretében a hatóságok hivatalból eljárva, kockázat alapú kritériumokból kiindulva meghatározott termék kategóriákat vagy gazdasági szereplőket ellenőriznek. A piacfelügyeleti hatóságoknak úgy célszerű kijelölniük tevékenységük prioritásait, hogy elsősorban azokra a gazdasági szereplőkre összpontosítsanak, amelyek az illetékeségi területükön belül a legtöbb kárt okozzák.

A reaktív piacfelügyelet keretében a tagállami hatóságok akkor lépnek fel, amikor online úton megvételere kínált veszélyes vagy nem megfelelő termékekről értesülnek. A reaktív piacfelügyelet különböző információforrások alapján végezhető. Hatékony módszer lehet annak ellenőrzése, hogy a nem élelmiszer jellegű termékek uniós riasztási rendszerében⁽⁸⁹⁾ bejelentett veszélyes termékeket kínálják-e megvételere online úton. Felhasználhatók továbbá erre a célra a Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet (OECD) globális termékviszahívási portálján található információk,⁽⁹⁰⁾ a fogyasztói panaszok, valamint a más hatóságoktól, a gazdasági szereplőktől vagy a médiából érkező információk is.

3. Az online piac felügyeletének megszervezése

Az online úton értékesített termékek ellenőrzése gyakorlati szempontból néhány tekintetben más eljárást igényel, mint ahogyan a tagállami hatóságok hagyományosan megszervezik a piacfelügyeletet.

Egyes tagállamok tapasztalatai szerint elősegítheti a piacfelügyeleti hatóságok rendelkezésére álló erőforrások hatékony kihasználását, ha a tagállamok az online úton értékesített veszélyes és nem megfelelő termékek figyelemmel kísérésére és nyomon követésére központi szervezeti egységet jelölnek ki.⁽⁹¹⁾⁽⁹²⁾ Mivel az online piac felügyeletével foglalkozó szervezeti egység azonosította a veszélyes és a nem megfelelő termékeket és az érintett gazdasági szereplőket, a következő lépéseket az erre hatáskörrel rendelkező felügyelők végezhetik.

Az online piaccal foglalkozó felügyelőknek speciális tudással és ismeretekkel kell rendelkezniük az online környezettel kapcsolatban, és az általuk végzett vizsgálatoknak biztosítaniuk kell a veszélyes és a nem megfelelő termékek hatékony észlelését. Ebből a szempontból előnyös lehet olyan eljárási standardokat és iránymutatásokat kidolgozni az online úton értékesített termékek piacának tagállami felügyelete számára, amelyek:

- segítik a piacfelügyelettel foglalkozó tisztviselőket abban, hogy az online vizsgálatokkal kapcsolatos releváns információkat egy helyen, strukturált módon tudják tárolni és visszakeresni,

⁽⁸⁵⁾ A 765/2008/EK rendelet 18. cikkének (4) bekezdése és az általános termékbiztonsági irányelv 8. cikkének (2) bekezdése alapján.

⁽⁸⁶⁾ Az általános termékbiztonsági irányelv 8. cikkének (2) bekezdése.

⁽⁸⁷⁾ A 765/2008/EK rendelet 18. cikkének (4) bekezdése, 19. cikkének (1) bekezdése, 20. cikkének (2) bekezdése és 21. cikke.

⁽⁸⁸⁾ A 765/2008/EK rendelet 24. cikke értelmében a hatóságok kötelesek kérésre segítséget nyújtani, illetve kicserélni egymással a megfelelő információkat és dokumentumokat. Lásd a termékek belső piacával foglalkozó szakértői csoport által jóváhagyott 2015-IMP-MSG-02rev03 jelű „Market Surveillance and Conformity Assessment Policy” („Piacfelügyeleti és megfelelőségértékelési politika”) című dokumentumot (angol nyelven): <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/17108/attachments/1/translations/en/renditions/native>

⁽⁸⁹⁾ http://ec.europa.eu/consumers/consumers_safety/safety_products/rapex/index_en.htm

⁽⁹⁰⁾ <http://globalrecalls.oecd.org/>

⁽⁹¹⁾ Tagállami gyakorlat: a „Study on Good Practice in Market Surveillance Activities related to Non-Food Consumer Products sold Online” („Tanulmány az online úton értékesített nem élelmiszer jellegű fogyasztási cikkekkel kapcsolatban végzett piacfelügyelet helyes gyakorlatáról”) című dokumentum 5. és 6. esettanulmánya: <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/8723/attachments/1/translations/en/renditions/native> és <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/8724/attachments/1/translations/en/renditions/native>

⁽⁹²⁾ E szervezeti egységek révén például észszerűbben megszervezhető a piacfelügyelet, mert ezek az egységek egyszerre több jogi aktus (például termékbiztonság, energiacímkezési követelmények) követelményeinek teljesülését is ellenőrizhetik.

— növelik tevékenységük hatékonyságát. ⁽⁹³⁾

Ennek kiegészítéseképpen célszerű, ha a tagállami hatóságok képzéseket és információcserét szerveznek egymással és az Európai Bizottsággal az online vizsgálatokkal kapcsolatos bevált gyakorlatról.

A termékbiztonsági jogszabályok és a fogyasztók gazdasági érdekeivel kapcsolatos jogszabályok ⁽⁹⁴⁾ betartásához kapcsolódó online vizsgálatok sok tekintetben hasonlítanak egymásra: gyakran ugyanolyan típusú webhelyekre, sőt, ugyanazokra a gazdasági szereplőkre irányulnak. Ezért hatékony lehet, ha a két területhez kapcsolódó online vizsgálatokat ugyanaz a központi szervezeti egység végzi. Ez különösen akkor lehet hasznos, ha a két szakpolitikai területért ugyanaz a tagállami hatóság felelős, ami a tagállamok többségében ma így van. Az online vizsgálatok közötti hasonlóságok miatt az egyik szakpolitikai területen kidolgozott iránymutatások a másik szakpolitikai terület számára is hasznosak lehetnek.

4. Az online vizsgálatok jellegzetességei és sajátos szükségletei

Az online piac felügyeletével kapcsolatos stratégiakészítés, tervezés és szervezés nyomán a tagállami hatóságok hatékonyabban fognak tudni online vizsgálatokat végrehajtani. Az online vizsgálatok végrehajtása kapcsán tekintettel kell lenni néhány jellegzetességre és sajátos szükségletre.

Az online vizsgálatok és a hagyományos ellátási láncokra vonatkozóan végzett vizsgálatok közötti egyik legfontosabb különbség az, hogy a hatóságok eltérő módon férnek hozzá magukhoz a termékekhez. Az online vizsgálatok esetében a hatóságoknak ellenőrizniük kell a terméket megvételre kínáló webhelyeken található információkat, és ha kétségek merülnek fel az előírások betartásával kapcsolatban, akkor mintát kell venniük a termékekből. A hagyományos ellátási láncok esetében a hatóságok a forgalmazási lánc mentén viszonylag könnyen hozzáférnek a termékmintákhoz. Az online termékek esetében ez nincs így. Ha a termékekből vannak készletek az adott tagállamban, akkor a mintavétel magától értetődő lehet. Ha azonban a termékekből csak más tagállamokban vannak készletek, akkor vagy határokon átvéelő együttműködés keretében lehet mintához jutni, vagy pedig meg kell egyezni arról, hogy a termékvizsgálatok lefolytatására ott kerüljön sor, ahol a termékek vannak. A hatóságoknak emellett online úton is kell beszerezniük termékmintákat; tekintettel arra, hogy a piacfelügyeleti hatóságok által anonim módon, közönséges vevőként végrehajtott vásárlásoknak egyértelmű operatív előnyei vannak, a tagállami piacfelügyeleti hatóságok ennek érdekében „próbavásárlásokat” végezhetnek. ⁽⁹⁵⁾

Az online vizsgálatok és a hagyományos ellátási láncokra vonatkozóan végzett vizsgálatok közötti másik fontos különbség azzal függ össze, hogy további információk és termékminták beszerzése, valamint további piacfelügyeleti intézkedések végrehajtása érdekében hogyan lehet megtalálni a felelősséget viselő gazdasági szereplőket. Ha az információk nem állnak készen rendelkezésre, a termékeket online úton megvételre kínáló gazdasági szereplők megtalálása az online vizsgálatok legproblematisabb része lehet. Ezért a piacfelügyeleti hatóságoknak a gazdasági szereplők azonosításához szükséges adatok beszerzése érdekében minden rendelkezésre álló eszközt latba kell vetniük és minden információforrást – köztük az internetszolgáltatókat, a doménnév-nyilvántartókat, ⁽⁹⁶⁾ a fizetési szolgáltatókat, a közvetítőket (például platformokat) és a teljesítési szolgáltatókat – igénybe kell venniük.

Amikor egy konkrét gazdasági szereplőről adatokat kísérelnek meg beszerezni, a piacfelügyeleti hatóságoknak figyelembe kell venniük az adatvédelmi szabályokat (lásd az adatvédelmi irányelvet, ⁽⁹⁷⁾ valamint – 2018. május 25-től – az általános adatvédelmi rendeletet ⁽⁹⁸⁾ és az elektronikus hírközlési adatvédelmi irányelvet ⁽⁹⁹⁾). A nemzeti hatóságoknak be kell tartaniuk az alkalmazandó szabályokat, ezért ajánlatos, hogy eljárásaikat a hatáskörrel rendelkező nemzeti adatvédelmi felügyeleti hatóságok ellenőrizzék. ⁽¹⁰⁰⁾

⁽⁹³⁾ Tagállami gyakorlat: a „Study on Good Practice in Market Surveillance Activities related to Non-Food Consumer Products sold Online” („Tanulmány az online úton értékesített nem élelmiszer jellegű fogyasztási cikkekkel kapcsolatban végzett piacfelügyelet helyes gyakorlatáról”) című dokumentum 3. és 4. esettanulmánya: <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/8723/attachments/1/translations/en/renditions/native> és <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/8724/attachments/1/translations/en/renditions/native>

⁽⁹⁴⁾ http://ec.europa.eu/consumers/consumer_rights/index_en.htm

⁽⁹⁵⁾ Tagállami gyakorlat: a „Study on Good Practice in Market Surveillance Activities related to Non-Food Consumer Products sold Online” („Tanulmány az online úton értékesített nem élelmiszer jellegű fogyasztási cikkekkel kapcsolatban végzett piacfelügyelet helyes gyakorlatáról”) című dokumentum 11. esettanulmánya: <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/8723/attachments/1/translations/en/renditions/native> és <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/8724/attachments/1/translations/en/renditions/native>

⁽⁹⁶⁾ A doménnév-nyilvántartók egy jegyzéke a következő internetcímen tekinthető meg: <http://www.iana.org/domains/root/db>

⁽⁹⁷⁾ Az Európai Parlament és a Tanács 95/46/EK irányelve (1995. október 24.) a személyes adatok feldolgozása vonatkozásában az egyének védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról (adatvédelmi irányelv – HL L 281., 1995.11.23., 31. o.).

⁽⁹⁸⁾ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2016/679 rendelete (2016. április 27.) a természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 95/46/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről (általános adatvédelmi rendelet – HL L 119., 2016.5.4., 1. o.).

⁽⁹⁹⁾ Az Európai Parlament és a Tanács 2002/58/EK irányelve (2002. július 12.) az elektronikus hírközlési ágazatban a személyes adatok kezeléséről, feldolgozásáról és a magánélet védelméről (elektronikus hírközlési adatvédelmi irányelv – HL L 201., 2002.7.31., 37. o.).

⁽¹⁰⁰⁾ Megjegyezzük, hogy ennek a dokumentumnak nem célja az EU jogából fakadó összes lényeges adatvédelmi követelmény kimerítő ismertetése.

Végezetül előfordulhat, hogy az online vizsgálatok során a tagállami hatóságoknak bizonyítékokat kell gyűjteniük a veszélyes és a nem megfelelő termékekről. A bizonyítékok beszerzési módszereinek figyelembe kell venniük, hogy az online információk bármikor azonnal módosíthatók és eltávolíthatók az internetről. Különböző olyan technikai eszközök állnak rendelkezésre, amelyek segítségével az online vizsgálatokhoz kapcsolódó bizonyítékok megfelelő módon rögzíthetők, tárolhatók és az esetleges későbbi eljárásokban felhasználhatók.

5. Kiigazító intézkedések az online úton értékesített termékekkel szemben

A tagállami hatóságoknak kiigazító intézkedéseket kell hozniuk az online úton értékesített veszélyes és nem megfelelő termékekkel szemben. A több tagállamot érintő esetekben ehhez gyakran az érintett tagállam hatóságai mellett más tagállami hatóságok együttműködése is szükséges.

5.1. A gazdasági szereplő helyétől függő kiigazító intézkedések

A nemzeti piacfelügyeleti hatóságoknak a jogszabályok betartásával kapcsolatos hatásköre az illetékességi területükre korlátozódik. Emiatt a nemzeti hatóságok által megtehető kiigazító intézkedések köre és hatékonysága függ a gazdasági szereplő helyétől. Ebben a szakaszban bemutatjuk, hogy a tagállami hatóságok a veszélyes, illetve nem megfelelő terméket kínálóként azonosított gazdasági szereplő helyétől függően milyen intézkedéseket tehetnek és milyen együttműködést folytathatnak egymással.

5.1.1. Ha a gazdasági szereplő a hatóság illetékességi területén van

Ha a gazdasági szereplő a hatóság illetékességi területén van, a hatóság által megtehető intézkedések körét a hatóság hatásköre szabja meg. A gazdasági szereplő azonosítása után a hatóság bekérheti az előírásoknak való megfelelés bemutatásához szükséges dokumentumokat (például az EU-megfelelőségi nyilatkozatot, a releváns műszaki dokumentációt, termékvizsgálati jegyzőkönyveket stb.), és megteheti a szükséges kiigazító intézkedéseket. ⁽¹⁰¹⁾

5.1.2. Ha a gazdasági szereplő az EU-ban, de a hatóság illetékességi területén kívül van

Ha az online piac felügyelete során a nemzeti hatóság azt tapasztalja, hogy egy, az EU-ban, de a vizsgáló hatóság illetékességi területén kívül lévő online eladó veszélyes, illetve az előírásoknak nem megfelelő termékeket kínál megvételre, célszerű először a vizsgálathoz szükséges információk beszerzése érdekében közvetlenül kapcsolatba lépnie az érintett gazdasági szereplőkkel, vagy azokat a meg nem felelés megállapítása után felkérnie a kiigazító intézkedések megtételére. ⁽¹⁰²⁾

Ha a gazdasági szereplő nem tanúsít együttműködést, ajánlatos, hogy a nemzeti hatóság a következőképpen folytasson határokon átvélt együttműködést: ⁽¹⁰³⁾

- ha „A” ország piacfelügyeleti hatóságának a „B” országban lévő gazdasági szereplővel kapcsolatos értékelés elvégzéséhez információkra van szüksége, és a gazdasági szereplő nem bocsátja rendelkezésre a kért dokumentumokat, akkor „A” ország piacfelügyeleti hatósága kérheti „B” ország piacfelügyeleti hatóságának közbenjárását, ⁽¹⁰⁴⁾
- ha a gazdasági szereplő nem hajt önként végre kiigazító intézkedést, akkor „A” ország piacfelügyeleti hatósága ⁽¹⁰⁵⁾ i. függetlenül attól, hogy a gazdasági szereplő „B” országban van, kötelező intézkedést hoz a saját illetékességi területén online úton forgalmazott termékkel szemben, ⁽¹⁰⁶⁾ és ii. ezt az intézkedést a páneurópai piacfelügyeleti információs és kommunikációs rendszeren (ICSMS), ⁽¹⁰⁷⁾ illetve a nem élelmiszer jellegű termékek riasztási rendszerén (RAPEX) keresztül bejelenti. Ennek nyomán a többi tagállam piacfelügyeleti hatóságai várhatóan megteszik és a RAPEX-en keresztül és/vagy a védintézkedési eljárás keretében bejelentik a részükről szükséges intézkedéseket, továbbá konkrétan „B” ország piacfelügyeleti hatósága várhatóan kapcsolatba lép a gyártóval, illetve az európai uniós importőrrel, és felszólítja arra, hogy minden érintett termékkel kapcsolatban tegyen kiigazító intézkedéseket. ⁽¹⁰⁸⁾

⁽¹⁰¹⁾ A 765/2008/EK rendelet 19. cikkének (1) bekezdése és 21. cikke.

⁽¹⁰²⁾ A 765/2008/EK rendelet 19. cikkének (2) bekezdése értelmében a piacfelügyeleti hatóságoknak együtt kell működniük a gazdasági szereplőkkel az utóbbiak által forgalmazott termékek által okozott veszélyeket csökkentő intézkedéseket illetően. Azok az ágazati jogszabályok, amelyek a 768/2008/EK határozatban meghatározott szabványos rendelkezések közül tartalmazzák az R2. cikk (8) bekezdését, az R4. cikk (7) bekezdését és az R5. cikk (4) bekezdését, olyan általános kötelezettséget tartalmaznak, amelynek értelmében az érintett gazdasági szereplőknek, ha úgy ítélik meg vagy okuk van azt gondolni, hogy egy termék nem teljesíti az alkalmazandó uniós harmonizációs jogszabály követelményeit, kiigazító intézkedéseket kell hozniuk annak érdekében, hogy a termék megfeleljen az előírásoknak. Emellett a 768/2008/EK határozat szerinti R31. jelű szabványos cikket tartalmazó ágazati jogszabályok értelmében a gazdasági szereplők kötelesek biztosítani, hogy minden megfelelő kiigazító intézkedést meghoznak az összes olyan érintett termék tekintetében, amelyet az EU piacán forgalmaztak.

⁽¹⁰³⁾ <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/17108/attachments/1/translations/en/renditions/native>

⁽¹⁰⁴⁾ A kölcsönös segítségnyújtás e típusának jogalapja a 765/2008/EK rendelet 24. cikkének (2) bekezdése.

⁽¹⁰⁵⁾ A 765/2008/EK rendelet 19. cikkének (3) bekezdése; a 768/2008/EK határozat szerinti szabványos rendelkezések közül az R31. cikk (4) bekezdését tartalmazó ágazati jogszabályok.

⁽¹⁰⁶⁾ Ettől függetlenül a hatóságok ezzel párhuzamosan – a fizikailag a területükön lévő vállalkozásokkal szembeni fellépés keretében – intézkedéseket hozhatnak a saját országukban lévő forgalmazókkal szemben is.

⁽¹⁰⁷⁾ <https://webgate.ec.europa.eu/icsms/>

⁽¹⁰⁸⁾ Az általános termékbiztonsági irányelv 12. cikke és a 765/2008/EK rendelet 22. cikke, valamint az ágazati jogszabályokban meghatározott uniós védintézkedési eljárás vagy a 768/2008/EK határozat szerinti szabványos rendelkezések közül az R31. cikk (6) és (8) bekezdését tartalmazó jogszabályok szerint.

A Bizottság ezt az együttműködést a határokon átvitelő együttműködés szempontjából releváns tagállami hatóságok kapcsolatfelvételi adatainak közzétételével segíti. ⁽¹⁰⁹⁾

5.1.3. Ha a gazdasági szereplő az EU-n kívül van

A tagállami hatóságok az EU-n kívüli gazdasági szereplőkkel szembeni fellépésre is rendelkeznek lehetőségekkel. E gazdasági szereplők figyelmét fel kell hívni arra, hogy az európai uniós fogyasztóknak online úton megvételre kínált termékeknek teljesíteniük kell az EU követelményeit. Emellett tájékoztatni kell őket kötelezettségeikről, és az előírásoknak való meg nem felelés esetén fel kell őket kérni a helyzet orvoslására. A tagállamok szükség esetén blokkolhatják a veszélyes és a nem megfelelő termékeket kínáló weboldalakat. Az általános termékbiztonsági irányelv 8. cikke (1) bekezdésének d) és e) pontja lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy ilyen célból konkrét intézkedéseket hozzanak. Hasonlóképpen a 765/2008/EK rendelet 16. cikkének (2) bekezdése szerint a piacfelügyeleti hatóságok megtehetik a termékek forgalomból való kivonásához, valamint a termékek forgalmazásának megtiltásához vagy korlátozásához szükséges intézkedéseket.

Ilyen esetekben hasznos eszközöket szolgáltathat a más országok hatóságaival folytatott együttműködés. Ezért a Bizottság bátorítja a tagállamokat a harmadik országok illetékes hatóságaival való együttműködésre. Kívánatos, hogy a tagállamok ezokról az együttműködésekéről tájékoztassák a Bizottságot. Ez különösen akkor fontos, ha az EU koordinált fellépése segítheti az európai uniós fogyasztóknak és más végfelhasználóknak online úton megvételre kínált termékek biztonságával és az előírásoknak való megfelelésével kapcsolatos vizsgálatok keretében folytatott együttműködést. A tagállamoknak a riasztási rendszeren keresztül bejelentett veszélyes termékek kapcsán célszerű jelezniük, ha az adott terméket harmadik országból online úton értékesítették, és megjelölniük a kérdéses webshopot vagy online platformot.

Egy különös nemzetközi termékbiztonsági együttműködési keret már létezik: a RAPEX-Kína rendszert az Európai Bizottság szolgálatai és a Kínai Minőségfelügyeleti, Ellenőrzési és Karanténügyi Főhatóság (AQSIQ) éppen erre a célra hozta létre. ⁽¹¹⁰⁾

A harmadik országokból az EU-ba belépő, online úton értékesített termékekkel kapcsolatban a piacfelügyeleti hatóságok és a vámszervek között is sor kerülhet együttműködésre a termékszállítmányoknak a határon történő ellenőrzése és feltartóztatása érdekében. ⁽¹¹¹⁾ ⁽¹¹²⁾ Ez akkor különösen fontos, ha egy szállítmány közvetlenül, európai uniós gazdasági szereplő közreműködése nélkül érkezik az EU-n kívülről az európai uniós fogyasztóhoz.

5.2. Sajátos kiigazító intézkedések az online úton értékesített termékekkel kapcsolatban

Az online úton megvételre kínált termékekkel kapcsolatban a nemzeti jog bizonyos esetekben megengedi, hogy a piacfelügyeleti hatóságok a közvetítő szolgáltatókat (például a tárhelyszolgáltatókat, köztük az online platformokat) meghatározott kiigazító intézkedésekre, nevezetesen a nem megfelelő és nem biztonságos termékekre vonatkozóan a webhelyükön tárolt információk eltávolítására vagy az azokhoz való hozzáférés letiltására kötelezzék. Ezzel a lehetőséggel olyan esetekben is lehet élni, amikor az eladó az EU-n kívül van. Ez az úgynevezett „bejelentési és intézkedési eljárás”. ⁽¹¹³⁾

Az elektronikus kereskedelemről szóló irányelv ilyen formában ugyan nem hozza létre ezt az eljárást, a felelősségviselés alóli mentességnek az irányelv 14. cikkének (1) bekezdésében meghatározott feltételeire (a szolgáltató ismeretei, az érintett információk eltávolítása és a hozzáférés megszüntetése) való tekintettel mégis tekinthető annak jogalapjának.

⁽¹⁰⁹⁾ <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/12802/attachments/1/translations/en/renditions/native>,
<http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/12803/attachments/1/translations/en/renditions/native>,
http://ec.europa.eu/consumers/consumers_safety/safety_products/rapex/index_en.htm

⁽¹¹⁰⁾ A RAPEX-Kína rendszer rendszeres és gyors adatátvitelt tesz lehetővé az EU és Kína termékbiztonsággal foglalkozó szervei között a nem élelmiszer jellegű veszélyes termékekről. A rendszeren keresztül a Bizottság tájékoztatja a kínai hatóságokat azokról a Kínából származó veszélyes fogyasztási cikkekről, amelyeket a tagállamok a nem élelmiszer jellegű termékek riasztási rendszerén (RAPEX) keresztül bejelentettek. A kínai hatóságok kivizsgálják ezeket a jelzéseket, és ha lehetséges, olyan intézkedéseket fogadnak el, amelyek megakadályozzák vagy korlátozzák az érintett termékek további kivitelét az EU-ba.

⁽¹¹¹⁾ A 765/2008/EK rendelet 27. cikke.

⁽¹¹²⁾ A vámszervekkel folytatott együttműködésről bővebben lásd a Bizottság „Útmutató a termékekre vonatkozó uniós szabályozásról 2016” című közleményét (C(2016) 1958 final), valamint az „Íránymutatás a termékbiztonság és a megfelelés területén elvégzendő behozatali ellenőrzésekhez” című, a következő internetcímen elérhető dokumentumot: <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/17108/attachments/1/translations/en/renditions/native>

⁽¹¹³⁾ Lásd: A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: „Online platformok és a digitális egységes piac. Lehetőség és kihívás Európa számára”, 2016. május 25., COM(2016) 288. Elolvasható a következő internetcímen: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX:52016DC0288>

A piacfelügyeleti hatóságokat olyan jogkörökkel kell felruházni és olyan erőforrásokkal kell ellátni, amelyek lehetővé teszik, hogy ezeket a „bejelentési és intézkedési eljárásokat” közvetlenül igénybe tudják venni, vagy együttműködést tudjanak kialakítani az elektronikus kereskedelemről szóló irányelv végrehajtásáért felelős nemzeti hatósággal. ⁽¹¹⁴⁾

Amennyiben az online közvetítő az elektronikus kereskedelemről szóló irányelv 14. cikkének (1) bekezdése alapján mentesülni kíván a felelősségviseles alól, az értesítést követően késedelem nélkül intézkednie kell a jogellenes – például a nem biztonságos vagy nem megfelelő termékkel kapcsolatos – információk eltávolítása vagy az azokhoz való hozzáférés letiltása érdekében. ⁽¹¹⁵⁾ Ebből a célból az értesítő hatóságnak elegendő információt kell rendelkezésre bocsátania ahhoz, hogy a közvetítő szolgáltatótól észszerűen elvárható legyen az érintett jogellenes információk azonosítása.

Továbbá mindamelllett, hogy az elektronikus kereskedelemről szóló irányelv 15. cikkének (1) bekezdése tiltja az általános nyomonkövetési és az általános aktív ténykeresési kötelezettség megállapítását, ugyanez a cikk azt is kimondja, hogy a tagállamok megállapíthatnak olyan kötelezettségeket, amelyek szerint a közvetítő szolgáltatóknak azonnal tájékoztatniuk kell az illetékes hatóságokat a szolgáltatásuk igénybe vevői által folytatott, jogellenesnek vélt tevékenységekről és a szolgáltatásuk igénybe vevői által nyújtott, jogellenesnek vélt információkról. A közvetítők emellett arra is kötelezhetőek, hogy az illetékes hatóságoknak kérésre információkat szolgáltatassanak szolgáltatásuk azon igénybe vevőinek azonosításához, akikkel vagy amelyekkel adattárolási megállapodást kötöttek.

Annak elősegítésére, hogy a közvetítők eredményesen fel tudjanak lépni és el tudják távolítani a webhelyükről a nem biztonságos vagy nem megfelelő termékre vonatkozó eladási ajánlatot, a tagállami hatóságoknak célszerű gyors reakciót lehetővé tétel, szoros kapcsolatot kialakítaniuk a legfontosabb olyan közvetítőkkal, amelyek tárhelyszolgáltatást nyújtanak az online termékértékesítéshez.

A nemzeti jogban előírt „bejelentési és intézkedési eljárás” igénybevétele mellett egyes európai uniós piacfelügyeleti hatóságok a rájuk irányadó nemzeti keretszabályozásból fakadóan arra is jogosultak, hogy meghatározott webhelyeket blokkoljanak vagy leállítsanak.

Végezetül a termékbiztonság kérdésének az elektronikus kereskedelem keretei közötti kezelése kapcsán sajátosságként meg kell említeni azt az előnyt, hogy az online termékvásárlás esetében a fogyasztó vagy más végfelhasználó könnyen azonosítható, hiszen vásárláskor megadja elérhetőségi adatait. Ez azt jelenti, hogy a vevőket az érintett gazdasági szereplők könnyen elérik, ha kiigazító intézkedés – például termékvisszahívás – kapcsán ez szükségessé válik. ⁽¹¹⁶⁾

C. RÉSZ: A FOGYASZTÓK ÉS A VÁLLALKOZÁSOK TUDATOSSÁGÁNAK NÖVELESE AZ ONLINE ÚTON ÉRTÉKESÍTETT TERMÉKEK BIZTONSÁGÁVAL ÉS AZ ELŐÍRÁSOKNAK VALÓ MEGFELELÉSÉVEL KAPCSOLATBAN

Ebben a részben olyan bevált gyakorlati megoldásokat mutatunk be, amelyeket a tagállami hatóságok felhasználhatnak az online úton értékesített veszélyes és nem megfelelő termékekkel összefüggő kihívásokkal kapcsolatban a fogyasztók és a vállalkozások felé végzett tudatosság-növelő tevékenységük során.

1. A fogyasztók tudatosságának növelése

A fogyasztók az online úton vásárolt termékek egészségi, biztonsági és más kockázataival szemben egyebek mellett azért is megvédhetők, hogy növeljük az online vásárlásokkal kapcsolatos tudatosságukat, és olyan helyzetbe hozzuk őket, hogy felkészülten tudjanak döntéseket hozni.

A fogyasztóvédelem fokozása érdekében a hatóságoknak a piacfelügyeleti és jogérvényesítő tevékenységük mellett tanácsos kommunikációs tevékenységet is folytatniuk a fogyasztók felé.

A hatóságok a fogyasztókat megszólító kommunikáció és tájékoztatás eszköztárát abból kiindulva alakíthatják ki, hogy a fogyasztók általában véve azt várják, hogy az általuk online úton vásárolt termékek biztonságosak lesznek és megfelelnek az előírásoknak. A fogyasztók nem látják azonnal az online vásárlás lehetséges kockázatait. ⁽¹¹⁷⁾

Ebben a szakaszban két kérdést tárgyalunk a fogyasztók tudatosságának növelésével kapcsolatban: azt, hogy mit érdemes tudniuk a fogyasztóknak, és azt, hogy hogyan tudják a tagállami hatóságok tájékoztatni a fogyasztókat. Az alábbiakban megfogalmazott gondolatok a fogyasztókat célzó tájékoztatási kampányokban hasznosíthatók.

⁽¹¹⁴⁾ Ezekről a kötelezettségekről további információkat „Az elektronikus kereskedelem és más online szolgáltatások a belső piacon” című bizottsági szolgálati munkadokumentum tartalmaz (angol nyelven, 30. o.): http://ec.europa.eu/internal_market/e-commerce/docs/communication2012/SEC2011_1641_en.pdf

⁽¹¹⁵⁾ „Az állítólagosan jogellenes tevékenységekről [...] szóló értesítések pontossága [...] elégtelennek bizonyulhat [ugyan, de az értesítés mégis] olyan elemnek minősül, amelyet a nemzeti bíróságnak figyelembe kell vennie annak az üzemeltető részére ily módon eljuttatott információkra tekintettel történő megítéléséhez, hogy az üzemeltető valóban rendelkezett-e tudomással olyan tényekről vagy körülményekről, amelyek alapján valamely gondosan eljáró gazdasági szereplőnek fel kellett volna ismernie a jogellenességet.” – a Bíróság ítélete a C-324/09. sz. L'Oréal SA és társai kontra eBay International AG és társai ügyben, 122. pont.

⁽¹¹⁶⁾ Mindazonáltal az adatvédelmi követelményeket figyelembe kell venni.

⁽¹¹⁷⁾ Lásd például: The consumer perspective regarding product safety for online purchases, NVWA 2016, hivatkozva: OECD (2016), „Online Product Safety: Trends and Challenges”, OECD Digital Economy Papers, 261. sz., OECD Publishing, Párizs (angol nyelven). DOI: <http://dx.doi.org/10.1787/5j1nb5q93jlt-en>.

1.1. **Mit érdemes tudniuk a fogyasztóknak?**

A termékbiztonság és a megfelelés szemszögéből nézve a tagállami hatóságok felléphetnek annak érdekében, hogy a fogyasztási cikkek online úton történő értékesítésével kapcsolatban a fogyasztók legalább a következő alapvető tudnivalókkal tisztában legyenek:

- a fogyasztási cikkekre (akár online úton, akár hagyományos üzlethelyiségben kínálják őket megvételre) számos különböző jogi követelmény vonatkozik annak érdekében, hogy a termékek sem egészségi, sem biztonsági, sem pedig más jellegű kockázatot ne hordozzanak magukban a fogyasztók számára,
- a fogyasztóknak online vásárlás közben érdemes meggyőződniük arról, hogy az eladó megadta-e az előírt tájékoztatást, például a figyelmeztetéseket és a nyomonkövethetőségi információkat (köztük a gyártó és, ha van, az importőr címét és kapcsolattartási adatait),⁽¹¹⁸⁾
- az EU tagállamaiban működő piacfelügyeleti hatóságok – a piac figyelemmel kísérésével kapcsolatos feladataik körében – felelősek azért, hogy a megvételre kínált termékek biztonságosak legyenek, és teljesítsék az alkalmazandó követelményeket,
- annak érdekében, hogy a lehető legkisebbre csökkentsék annak veszélyét, hogy online úton nem biztonságos termékeket vásárolnak, a fogyasztók:
 - például a RAPEX weboldalán,⁽¹¹⁹⁾ a Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet (OECD) termékvisszahívási portálján⁽¹²⁰⁾ és a nemzeti visszahívási listákon ellenőrizhetik, hogy a megvásárolni kívánt termékre vonatkoznak-e korlátozó intézkedések, például visszahívás,
 - összevethetik az online eladó által megadott információkat a gyártó internetes oldalain található információkkal,⁽¹²¹⁾
 - kapcsolatba léphetnek az eladóval vagy a webhellyel, és tájékozódhatnak nála arról, hogy a termék teljesíti-e a vonatkozó európai uniós követelményeket,
- a fogyasztóknak érdemes tisztában lenniük azokkal az eszközökkel, amelyek révén panasszal élhetnek vagy bejelenthetik a hatóságoknak az online úton megvásárolt termékekkel kapcsolatban felmerülő biztonsági vagy más, az előírásoknak való meg nem feleléssel kapcsolatos problémákat. Emellett érdemes tisztában lenniük az őket mint fogyasztókat a termék visszahívása esetén megillető jogokkal.

További részletes ágazatspecifikus tájékoztatással is lehet szolgálni azon termékkategóriák esetében, amelyek kapcsán nagyobb valószínűséggel merülhetnek fel súlyos kockázatok, illetve következhetnek be súlyos balesetek és sérülések.⁽¹²²⁾

1.2. **Hogyan tájékoztassák a tagállami hatóságok a fogyasztókat azokról a termékbiztonsági kérdésekről, amelyeket online vásárlásaik során célszerű figyelembe venniük?**

Ebben a szakaszban olyan konkrét, a fogyasztók tájékoztatására igénybe vehető eszközökkel és bevált módszerekkel foglalkozunk, amelyeket több tagállam már ma is használ az online termékbiztonság területén a fogyasztók információkkal való ellátására.

1.2.1. *A hatóságok internetes oldalai*

A hatóságok által fenntartott internetes oldalak tömör, folyamatosan aktualizált tájékoztatással szolgálhatnak a termékbiztonsági jogszabályokról, a fogyasztókat megillető jogokról, valamint a gazdasági szereplők jogairól és kötelezettségeiről. Ezek az oldalak olyan, könnyen azonosítható területeket is tartalmazhatnak, amelyeken a fogyasztók panasszal élhetnek az online úton értékesített termékek biztonságával és az előírásoknak való meg nem felelésével kapcsolatban.

⁽¹¹⁸⁾ Lásd még ebben a vonatkozásban a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról szóló 2005/29/EK irányelv végrehajtásához/alkalmazásához készült, 2016. május 25-én elfogadott bizottsági iránymutatást (SWD(2016) 163 final), amely a következő internetcímen olvasható: http://ec.europa.eu/justice/consumer-marketing/files/ucp_guidance_hu.pdf, és különösen annak az egyes termékekre vonatkozó biztonsági figyelmeztetésekkel foglalkozó 82. oldalát. Lásd még például a játékok biztonságáról szóló, 2009. június 18-i 2009/48/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 170., 2009.6.30., 1. o.) 11. cikkének (2) bekezdését.

⁽¹¹⁹⁾ http://ec.europa.eu/consumers/consumers_safety/safety_products/rapex/alerts/main/index.cfm?event=main.search

⁽¹²⁰⁾ <http://globalrecalls.oecd.org/>

⁽¹²¹⁾ Az online eladó és a gyártó nem mindig ugyanaz a jogalany. Gyakori eset, hogy az online eladók megvásárolják a gyártótól a terméket, amelyet aztán saját oldalaikon (vagy közvetítőkön/tárhelyszolgáltatókon) keresztül kínálnak megvételre. Ugyanakkor az is előfordul, hogy a gyártó maga árulja a termékét a saját webshopjában.

⁽¹²²⁾ Lásd például: <http://www.electricalsafetyfirst.org.uk/mediafile/100129855/Buying-Electrical-Goods-Online-A5-Leaflet-2014.pdf>

1.2.2. A média felhasználása és tudatosságnövelő kampányok

A legfontosabb üzeneteknek a fogyasztókhoz való eljuttatására a hatóságok igénybe vehetik a médiát és az internetet. Széles hallgatóságot lehet megszólítani a médián keresztül az ismert televízió-műsorokban, a szakosodott internetes oldalakon, valamint a nyomtatott sajtóban, ezen belül is a fogyasztói magazinokban.

Ha egy termékbiztonsággal kapcsolatos probléma kiemelt hírré válik, gyakran előfordul, hogy a sajtó kér tájékoztatást vagy interjút a hatóságoktól. Ez lehetőséget kínál arra, hogy a hatóságok rámutassanak az online termékvásárlással kapcsolatos legfontosabb fogyasztói kérdésekre.⁽¹²³⁾

A hatóságoknak célszerű megfontolniuk azt is, hogy tudatosságnövelő kampányok révén – például a közösségi médiában – irányítsák a fogyasztók figyelmét az online úton értékesített termékek biztonságának és az előírásoknak való megfelelésének kérdéskörére. Ennek keretében a hatóságok azokról a szempontokról is adhatnak tájékoztatást, amelyeket célszerű figyelembe venni ahhoz, hogy az online vásárlás biztonságos legyen.

1.2.3. Fogyasztói panaszrendszerek

A fogyasztói panaszrendszerek fontos eszközei a piacfelügyeleti hatóságoknak, ugyanis mind a veszélyes és az előírásoknak nem megfelelő termékekre, mind pedig a fogyasztók aggályaira és igényeire ráirányítják a figyelmet.⁽¹²⁴⁾ A panaszok jó információforrásnak számítanak a felügyeleti és a fogyasztókat célzó tájékoztatási tevékenység tervezéséhez. A nemzeti hatóságoknak célszerű lehet egyértelműen tájékoztatniuk a fogyasztókat a) arról, hogy mely esetekben éljenek panasszal; b) arról, hogy hogyan élhetnek panasszal; valamint c) arról, hogy melyik hatóság feladata a panasz kezelése.

A tagállamoknak – a fogyasztói panaszok és kérdések osztályozására és bejelentésére szolgáló harmonizált módszer alkalmazásáról szóló bizottsági ajánlás⁽¹²⁵⁾ figyelembevételével – célszerű lehet biztosítaniuk, hogy a veszélyes és az előírásoknak nem megfelelő, online úton értékesített termékek területén online fogyasztói panaszrendszerek álljanak rendelkezésre.

2. A vállalkozások tudatosságának növelése

Bár a gazdasági szereplőknek feladata az európai uniós szabályoknak való megfelelés, a vállalkozások tudatosságának növelése az általuk teljesítendő követelményekkel kapcsolatban segít biztosítani, hogy biztonságos és az előírásoknak megfelelő termékek jussanak el a fogyasztókhoz. Az alkalmazandó szabályokkal kapcsolatos információk rendelkezésre állása általában elősegíti a biztonságosabb termékek piaci jelenlétét, mert befolyásolja és javítja a gazdasági szereplőknek az előírásoknak való megfeleléssel kapcsolatos viselkedését. A jogszabályi követelmények teljesítése előnyös a gazdasági szereplők számára: elősegíti a hatékony erőforrás-felhasználást, a kiigazító intézkedések költségeinek csökkentését és a jó hírnév megőrzését.

A vállalkozások tudatosságának növelése általában az alkalmazandó követelményekre és a követelmények teljesítésének módjára vonatkozó alapinformációk könnyű hozzáférhetővé tételével kezdődik. A hatékonyság érdekében az információk ágazatonként vagy termékenként is nyújthatók. Ebben a tekintetben a klasszikus tájékoztatási kampányok, a biztonság és az előírásoknak való megfelelés kérdéskörével foglalkozó szakmai találkozók stb. hozzáigazíthatók az online környezethez.⁽¹²⁶⁾

A vállalkozások megszólításának másik módja a nekik címzett iránymutatások készítése. Ezekben az iránymutatásokban kiemelhető minden arra vonatkozó fontos információ, hogy hogyan célszerű egy adott területen biztonságos és az előírásoknak megfelelő termékeket árulni, melyek a teljesítendő követelmények, és milyen felelősséget visel az online gazdasági szereplő. Egyúttal bemutatathatók azok a szankciók is, amelyekre az online gazdasági szereplők az alkalmazandó jogszabályok megsértése esetén számíthatnak.⁽¹²⁷⁾

⁽¹²³⁾ Tagállami gyakorlat a fogyasztók médián keresztüli tájékoztatása területén: a „Study on Good Practice in Market Surveillance Activities related to Non-Food Consumer Products sold Online” („Tanulmány az online úton értékesített nem élelmiszer jellegű fogyasztási cikkekkel kapcsolatban végzett piacfelügyelet helyes gyakorlatáról”) című dokumentum 12. esettanulmánya: <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/8723/attachments/1/translations/en/renditions/native> és <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/8724/attachments/1/translations/en/renditions/native>

⁽¹²⁴⁾ Tagállami gyakorlat: a „Study on Good Practice in Market Surveillance Activities related to Non-Food Consumer Products sold Online” („Tanulmány az online úton értékesített nem élelmiszer jellegű fogyasztási cikkekkel kapcsolatban végzett piacfelügyelet helyes gyakorlatáról”) című dokumentum 9. esettanulmánya: <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/8723/attachments/1/translations/en/renditions/native> és <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/8724/attachments/1/translations/en/renditions/native>

⁽¹²⁵⁾ C(2010) 3021: http://ec.europa.eu/consumers/archive/strategy/docs/consumer-complaint-recommendation_hu.pdf

⁽¹²⁶⁾ Tagállami gyakorlat: a „Study on Good Practice in Market Surveillance Activities related to Non-Food Consumer Products sold Online” („Tanulmány az online úton értékesített nem élelmiszer jellegű fogyasztási cikkekkel kapcsolatban végzett piacfelügyelet helyes gyakorlatáról”) című dokumentum 16. esettanulmánya: <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/8723/attachments/1/translations/en/renditions/native> és <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/8724/attachments/1/translations/en/renditions/native>

⁽¹²⁷⁾ Gyakorlat: a „Study on Good Practice in Market Surveillance Activities related to Non-Food Consumer Products sold Online” („Tanulmány az online úton értékesített nem élelmiszer jellegű fogyasztási cikkekkel kapcsolatban végzett piacfelügyelet helyes gyakorlatáról”) című dokumentum 17. esettanulmánya: <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/8723/attachments/1/translations/en/renditions/native> és <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/8724/attachments/1/translations/en/renditions/native>

Mivel az EU piacán beszerezhető fogyasztási cikkek részben az EU-n kívülről érkeznek, fontos a külföldről működő vállalkozások (például az EU-n kívüli webshopok) megszólítása is. Ennek egyik módja lehet annak biztosítása, hogy az európai uniós vállalkozások részére nyújtott tájékoztatást az EU-n kívüli vállalkozások is megismerjék és fel tudják használni; felhasználhatók erre a célra például a szakmai vásárok, de a kereskedelmi kamarák, a kereskedelmi promóciós és tájékoztató központok, valamint a helyi hatóságok is felkérhetők a harmadik országokban működő gazdasági szereplők tájékoztatására.

Az online platformokkal való együttműködés segíthet abban, hogy a lényeges információk eljussanak azokhoz a vállalkozásokhoz, melyek a platformjaikon az európai uniós fogyasztók számára fogyasztási cikkeket kínálnak.

Emellett ideális esetben a legfontosabb partnerországokban a helyi hatóságokkal karöltve EU-szinten koordinált vagy szervezett szakmai találkozók szervezhetők annak érdekében, hogy a tájékoztatás biztosan a megfelelő vállalatokhoz jusson el. Szintén hasznos lehet az importőrök célirányos képzése.
